

T.C.
MILLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN
GÖRSEL SANATLAR
DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

Ortaokul
(5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)

Ankara, 2019

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI	5
1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI	5
1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ	6
1.2.1. Değerlerimiz	6
1.2.2. Yetkinlikler	6
1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI	8
1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI	9

BÖLÜM 2

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIRILMASI	9
2.1. ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GEREKÇESİ, FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI	9
2.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARINI FARKLILAŞTIRMA YÖNTEMİ	13

BÖLÜM 3

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	15
3.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI	15
3.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ	16
3.3. ÖĞRETİM PROGRAMINDA DİSİPLİNLER ARASI BAĞLANTILAR	16
3.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR	17
3.5. DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI	19
3.6. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANLARI VE KAZANIM DAĞILIMI	19
3.7. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI	19
5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	21
6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	25
7. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	29
8. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI	33

BÖLÜM 1

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Bu değişim bilgiyi üreten, bu bilgiyi günlük hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünebilen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan vb. niteliklerdeki bir bireyi tanımlamaktadır. Bu nitelikleri bünyesine almış bireylerin yetişmesine hizmet edecek öğretim programları yalnızca bilgi aktaran bir yapıdan ziyade bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırma hedefli, sade ve anlaşılır bir yapıda hazırlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda bir taraftan farklı konu ve sınıf düzeylerinde sarmal bir yaklaşımla tekrar eden kazanımlara ve açıklamalara, diğer taraftan bütünsel ve bir kerede kazandırılması hedeflenen öğrenme çıktılarına yer verilmiştir. Her iki gruptaki kazanım ve açıklamalar da ilgili disiplinin yetkin, güncel, geçerli ve eğitim öğretim sürecinde hayatla ilişkileri kurulabilecek niteliktedir. Bu kazanımlar ve kazanımların sınırlarını belirleyen açıklamaları, sınıflar ve eğitim kademeleri düzeyinde değerler, beceriler ve yetkinlikler perspektifinde bütünlük sağlayan bir bakış açısıyla yalın bir içeriğe işaret etmektedir. Böylelikle üst bilişsel becerilerin kullanımına yönlendiren, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi sağlayan, sağlam ve önceki öğrenmelerle ilişkilendirilmiş, diğer disiplinlerle ve günlük hayatta değerler, beceriler ve yetkinlikler çevresinde bütünlüğe bir öğretim programları toplamı oluşturulmuştur.

1.1. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ AMAÇLARI

Öğretim programları, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. Maddesi'nde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanmıştır.

Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimini tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duyuşsal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, "Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ)"nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Ortaöğretime tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip bunları hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, TYÇ'de ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamaktır.

1.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARININ PERSPEKTİFİ

Eğitim sistemimizin temel amacı, değerlerimiz ve yetkinliklerle bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Bilgi, beceri ve davranışlar öğretim programlarıyla kazandırılmaya çalışılırken değerlerimiz ve yetkinlikler bu bilgi, beceri ve davranışların arasındaki bütünlüğü kuran bağlantı ve ufuk işlevi görmektedir. Değerlerimiz toplumumuzun millî ve manevî kaynaklarından damıtılarak dünden bugüne ulaşmış ve yarınlarımıza aktaracağımız öz mirasımızdır. Yetkinlikler ise bu mirasın hayata ve insanlık ailesine katılmasını ve katkı vermesini sağlayan eylemsel bütünlüklerimizdir. Bu yönüyle değerlerimiz ve yetkinlikler birbirinden ayrılmaz bir şekilde teori-pratik bütünlüğündeki asli parçamızı oluşturur. Güncellik içinde öğrenme ve öğretme süreçleriyle kazandırmaya çalıştığımız bilgi, beceri ve davranışlar ise bizi biz yapan değerlerimizin ve yetkinliklerin günün şartları içinde görünürlük kazanma araç ve platformlarıdır; günün şartları içinde değişiklik gösterebilir yapısıyla geçicidir ve bu sebeple de sürekli gözden geçirmelerle güncellenir, yenilenir.

1.2.1. Değerlerimiz

Değerlerimiz öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler toplamıdır. Kökleri geleneklerimiz ve dünümüz içinde, gövdesi ve dalları bu köklerden beslenerek bugünümüze ve yarınlarımıza uzanmaktadır. Temel insani özelliklerimizi oluşturan değerlerimiz, hayatımızın rutin akışında ve karşılaştığımız sorunlarla başa çıkmada eyleme geçmemizi sağlayan kudretin ve gücün kaynağıdır.

Bir toplumun geleceğinin, değerlerini benimsemiş ve bu değerleri sahip olduğu yetkinliklerle ete kemiğe büründüren insanlarına bağlı olduğu tartışmasız bir gerçektir. Bundan dolayı eğitim sistemimiz her bir üyesine uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırma amacıyla hareket eder. Eğitim sistemi sadece akademik açıdan başarılı, belirlenmiş bazı bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir yapı değildir. Temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek asli görevidir; yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Eğitim sistemi, değerleri kazandırma amacı çerçevesindeki işlevini, öğretim programlarını da kapsayan eğitim programıyla yerine getirir. Eğitim programı; öğretim programları, öğrenme öğretme ortamları, eğitim araç gereçleri, ders dışı etkinlikler, mevzuat gibi eğitim sisteminin tüm unsurları göz önünde bulundurularak oluşturulur. Öğretim programlarında bu anlayışla değerlerimiz, ayrı bir program veya öğrenme alanı, ünite, konu vb. olarak görülmemiştir. Tam aksine bütün eğitim sürecinin nihai gayesi ve ruhu olan değerlerimiz, öğretim programlarının her birinde ve her bir biriminde yer almıştır.

Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme ve öğretme sürecinde hem kendi başlarına hem ilişkili olduğu alt değerlerle hem de diğer kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır.

1.2.2. Yetkinlikler

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik hayatta ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler TYÇ'de belirlenmiştir. TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemede ve bu yetkinlikleri şu şekilde tanımlamaktadır:

- 1. Ana Dilde İletişim:** Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.
- 2. Yabancı Dillerde İletişim:** Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürler arası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve ilgilerine bağlı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.
- 3. Matematiksel Yetkinlik ve Bilim / Teknolojide Temel Yetkinlikler:** Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.
- 4. Dijital Yetkinlik:** İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.
- 5. Öğrenmeyi Öğrenme:** Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.
- 6. Sosyal ve Vatandaşlıkla İlgili Yetkinlikler:** Bu yetkinlikler, kişisel, kişiler arası ve kültürler arası yetkinlikleri içerir; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılarla ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için bireyleri donatmaktadır.

7. **İnisiyatif Alma ve Girişimcilik:** Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olmayı ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.
8. **Kültürel Farkındalık ve İfade:** Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesidir.

1.3. ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Hiçbir insan, bir başkasının birebir aynısı değildir. Bu sebeple, öğretim programlarının ve buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinin “herkese uygun”, “herkes için geçerli ve standart olması” insanın doğasına terstir. Buna bağlı olarak ölçme ve değerlendirme sürecinde azami çeşitlilik ve esneklik anlayışıyla hareket edilmesi şarttır. Öğretim programları bu açıdan bir yol göstericidir. Öğretim programlarından ölçme değerlendirmeye ait bütün unsurları içermesini beklemek gerçekçi bir beklenti olarak değerlendirilemez. Eğitimde çeşitlilik; birey, eğitim düzeyi, ders içeriği, sosyal ortam, okul imkânları vb. iç ve dış dinamiklerden ciddi şekilde etkilendiği için, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının etkililiğini sağlamada öncelik öğretim programlarından değil öğretmen ve eğitim uygulayıcılarından beklenir. Bu noktada özgünlük ve yaratıcılık öğretmenlerden temel beklentidir.

Bu bakış açısından hareketle öğretim programlarında ölçme ve değerlendirme uygulamalarına yön veren ilkeleri aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür:

1. Ölçme ve değerlendirme çalışmaları öğretim programının tüm bileşenleri ile azami uyum sağlamalı, kazanım ve açıklamaların sınırları esas alınmalıdır.
2. Öğretim programı, ölçme sürecinde kullanılacak ölçme araç ve yöntemleri açısından uygulayıcılara kesin sınırlar çizmez, onlara sadece yol gösterir. Ancak tercih edilen ölçme ve değerlendirme araç ve yönteminde, gereken teknik ve akademik standartlara uyulmalıdır.
3. Eğitimde ölçme ve değerlendirme uygulamaları eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır ve eğitim süreci boyunca yapılır. Ölçme sonuçları tek başına değil izlenen süreçlerle birlikte bütünlük içinde ele alınır.
4. Bireysel farklılıklar gerçeğinden dolayı bütün öğrencileri kapsayan, bütün öğrenciler için genel geçer, tek tip bir ölçme ve değerlendirme yönteminden söz etmek uygun değildir. Öğrencinin akademik gelişimi tek bir yöntemle veya teknikle ölçülüp değerlendirilmez.
5. Eğitim sadece “bilme (düşünce)” için değil, “hissetme (duygu)” ve “yapma (eylem)” için de verilir; dolayısıyla sadece bilişsel ölçümler yeterli kabul edilemez.
6. Çok odaklı ölçme değerlendirme esastır. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımıyla gerçekleştirilir.
7. Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır.

1.4. BİREYSEL GELİŞİM VE ÖĞRETİM PROGRAMLARI

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde insanın çok yönlü gelişimsel özelliklerine dair mevcut bilimsel bilgi ve birikim dikkate alınarak bütün bileşenler arasında ahengi dikkate alan harmonik bir yaklaşım benimsenmiştir. Bu bağlamda bazı temel gelişim ilkelerine değinmek yerinde olacaktır.

Öğretim programları, insan gelişiminin belirli bir dönemde sonlanmadığı ve gelişimin hayat boyu sürdüğü ilkesi ile hazırlanmıştır. Bu sebeple öğretim programlarında, her yaş döneminde bireylerin gelişim özelliklerini dikkate alarak destekleyici önlemler alınması önerilmektedir.

Gelişim, hayat boyu sürse de tek ve bir örnek yapıda değildir. Evreler hâlinde ilerler ve her evrede bireylerin gelişim özellikleri farklıdır. Evreler de başlangıç ve bitişleri açısından homojen değildir. Bu sebeple programlar olabildiğince bunu göz önünde bulunduran bir hassasiyetle yapılandırılmıştır. Programların amaçlarını ve kazanımlarını gerçekleştirme sürecinde gerekli uyarlamaların öğretmen tarafından yapılması beklenir.

Gelişim dönemleri ardışık ve değişmeyen bir sıra izler. Her evrede olup bitenler takip eden evreleri etkiler. Öte yandan bu ardışıklık belirli yönelimlerle karakterize edilir: basitten karmaşığa, genelden özele ve somuttan soyuta doğru gelişim gibi. Program geliştirme sürecinde söz konusu yönelimler hem bir alandaki yeterliliği oluşturan kazanım ve becerilerin ön şart ve ardıllığı noktasında dikkate alınmış hem de sınıflar düzeyinde derslerin dağılımlarında ve birbirleriyle ilişkilerinde göz önünde bulundurulmuştur.

Gelişim hayat boyu sürmekle birlikte bu gelişimin hızı evrelere göre değişkendir. Hızın yüksek olduğu zamanlar gelişim açısından riskli ve kritik zamanlardır. Bu sebeple öğretmenlerin gelişim hızının yüksek olduğu zamanlarda öğrencinin durumuna daha duyarlı davranması beklenir. Söz gelimi ergenlik dönemi kimlik edinimi için kritik dönemdir ve eğitim bu dönemde kimlik edinimini destekleyici sosyal etkileşimleri artırır ve yönetir.

Öğretim programlarında insan gelişiminin bir bütün olduğu ilkesi ile hareket edilmiştir. İnsanın farklı gelişim alanlarındaki özellikleri birbirleri ile etkileşim hâlinindedir. Söz gelimi dil gelişimi düşünce gelişimini etkiler ve ayrıca düşünce gelişiminden etkilenir. Bu sebeple öğretmenlerden, öğrencinin edindiği bir kazanımın, gelişimde başka bir alanı da etkileyeceğini dikkate almaları beklenir.

Öğretim programları bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklar, ilgi, ihtiyaç ve yönelme açısından da kendini belli eder. Öte yandan bu durum bireylerarası ve bireyin kendi içindeki farklılıkları da kapsar. Bireyler hem başkalarından farklılık gösterir hem de kendi içindeki özellikleri ile farklıdır. Örneğin bir bireyin soyut düşünme yeteneği güçlü iken aynı bireyin resim yeteneği zayıf olabilir.

BÖLÜM 2

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIRILMASI

2.1. ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLER İÇİN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ GEREKÇESİ, FELSEFESİ VE GENEL AMAÇLARI

Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi alanı, son yüzyılda yapılan bilimsel çalışmaların öncülüğünde kendine ait öğretimsel kimliği olan yeni bir disiplin olarak ortaya çıkmıştır. Özel yeteneklerin eşsiz toplumsal değeri ve özel yetenekli öğrenciler için geliştirilen özel öğretim programlarının genel öğretim programlarından özgün bir şekilde farklılaşması, bu kimliğin ortaya çıkışında ayrı bir rol oynamıştır. Genel öğretim

programlarının özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde çeşitli yönleriyle yetersiz kalması ilk ve ortaokul yıllarında yetenek kayıplarının oluşması na neden olmaktadır. Bu olgu, dünya genelinde özel yetenekli öğrenciler için özel eğitim modellerinin geliştirilmesinin temel gerekçesini oluşturmuştur. Özel yetenekli öğrenciler için geliştirilen standart bir programın bu öğrencilerin gelişim ihtiyaçlarını karşılamada yeterli olacağı düşüncesi, tüm bu programların temel hipotezi olmuştur.

Özel yeteneklilerin eğitimi alanını çeşitli öğretim programı kuramları şekillendirmiştir. Bu kuramlar, özel yetenekliler için öğretim programlarına ilişkin güçlü felsefi yaklaşımlar sunmaktadır. Birincil yaklaşım öğretim programının bilişsel süreçlerin gelişimi olarak kabul edilmesidir. Bu yaklaşım süreç becerilerinin geliştirilmesi üzerine odaklanmış ve öğretim programının ileri düşünme becerileri etrafında organize edilmesine öncülük etmiştir. İkinci felsefi yaklaşım da beceri merkezlidir ancak öğretim programını öğrenmeye ilişkin standart girdiler ve çıktılar etrafında organize etmektedir. Eğitimin bir sonucu olarak beceri ve başarıdaki gelişimi belirlemek için ölçülebilir çıktılar merkeze almaktadır. Çocuk merkezli olan felsefi yaklaşımda ise öğretim programının kişisel anlamına ağırlık verilmektedir. Bu yaklaşım, bireysel ihtiyaçlara göre şekillendirilmiş öğretim programına değer verir. Özel yeteneklilerin eğitimini etkileyen üçüncü felsefi yaklaşıma göre öğretim programı sosyal yapılandırma olarak görülmektedir. Öğretim programları, sosyal değişimin bir aracı olarak kullanılmaktadır. Eğitimin toplumsal katılımı, sorumluluğu ve değişimi desteklemesi beklenmektedir. Bu yaklaşım kültür merkezli öğretim programlarının ortaya çıkmasında etkili olmuştur.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik özel öğretim programlarının ana ilkesi, bu programların sağlamayı hedeflediği öğrenme deneyimlerinin genel öğretim programlarının sağladığı deneyimlerden nitel olarak farklı olmasıdır. Nitel farklılığı tanımlamak her ne kadar görelisi olsa da özel yetenekli öğrencileri özel yapan özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun farklılaştırmaların yapılması nitel farklılık üzerine oluşan genel bir uzlaşıdır. Bu özellikler arasında gelişim, öğrenme, biliş, motivasyon ve ilgi gibi bireye özgü özelliklerde var olan nitel ve nicel farklılıklar gösterilebilir. Farklılaştırılmış öğretim programı, genel öğretim programlarının sağlamadığı ileri düzeyde bilişsel ve duyuşsal kavramları, konuları, süreçleri ve özel yetenekli öğrencilerin öğrenme stillerine uygun stratejileri kapsar.

Özel yetenekli öğrencilere yönelik öğretim programlarının genel öğretim programlarından nitel olarak farklılaştırılması; programın içerik, süreç ve ürün boyutlarıyla yapılabilmektedir. Özel yetenekli öğrenciler için özel öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde söz konusu üç temel boyut kullanılmış ve bu boyutlar aşağıda ele alınan ilkeleri yanıtacak şekilde farklılaştırılmıştır. Ayrıca geliştirilen yeni programlar bu ilkeler ölçüt alınarak değerlendirilmiştir..

2.1.1. İçerik Boyutu

İçerik boyutu; öğrencilere kazandırılması planlanan kavramları, yaklaşımları, kuramları, fikirleri ve diğer bilgi türlerini kapsamaktadır. İçerik figüratif, sembolik, semantik ve davranışsal bilgi türlerinden oluşabilir. Figüratif bilgi objeler, şekiller, resimler ve grafik gibi figürlerden; sembolik bilgi harfler, rakamlar ve matematiksel sembollerden; semantik bilgi sözcükler ve fikirlerden; davranışsal bilgi duygular ve algılar gibi davranışlardan oluşur. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için geliştirilen öğretim programlarının içerik boyutu sayılan ilkeleri içermelidir:

- 1. Soyutluk:** Daha az veri düzeyinde bilgiye, daha çok soyut kavramlara ve genellemelere yer verilmelidir. Bilgi; veri-olgu, kavram, genelleme-ilke ve teori türlerini kapsamalıdır.
- 2. Karmaşıklık:** İçerikte yer alan teoriler ve genellemeler; soyut kavramları, genellemeler arası ilişkileri, ilkeleri ve disiplinler arası bağlantıları kapsamalıdır.

3. **Çeşitlilik:** Genel öğretim programlarındaki konu ve temaların yanı sıra zenginleştirilmiş sıra dışı konulara, temalara ve diğer disiplinlere yer verilmelidir.
4. **Organizasyon:** İçerik disiplinler arası bağlantılarla kapsamlı kavram, genelleme ve teoriler etrafında inşa edilmelidir.
5. **Seçkin Kişiler:** Programlar dehaların ve seçkin kişilerin bireysel, sosyal ve mesleki özelliklerini, başarılarını, başarısızlıklarını, sorunla başa çıkma yollarını içermelidir.
6. **Yöntemler:** Disiplinlere özgü araştırma yöntemleri teorik ve uygulamalı olarak ele alınmalı, yöntem bilgisi verilmelidir.

2.1.2. Süreç Boyutu

Süreç boyutu, öğretim programının içeriğinin öğretilme yolları ve öğrencilerin bilgiyi öğrenme, kullanma ve çıktıya dönüştürme biçimleri ile ilişkilidir. Süreç farklılaştırması öğrencilerin öğrenme etkinliklerinde kullandıkları öğrenme ve düşünme türlerini, öğretimin hızını, öğrencilerin mantıksal yaklaşım biçimlerini, akıl yürütmelerini, keşif yoluyla öğrenmelerini, araştırma yöntemlerini ve öğretim yollarının çeşitliliğini kapsamaktadır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitimi için geliştirilen öğretim programlarının süreç boyutu aşağıdaki ilkeleri içermelidir:

1. **İleri Düzeyde Düşünme Becerileri:** Programlar, öğrencilerin mevcut bilgileri yeniden kavramsal-laştırmaları ve yeni bilgi üretmeleri için sorgulayıcı, üretken ve sentezleyici düşünme becerilerinin geliştirilmesini ve uygulanmasını sağlamalıdır. Anlama ve hatırlama gibi temel düzeyde düşünme becerilerine daha az; analiz, sentez ve değerlendirme gibi ileri düzeyde düşünme becerilerine daha çok yer verilmelidir. Öğretim programları sorgulayıcı düşünme ve yaratıcı düşünme gibi öğrenciler için ileri düzeyde düşünme uygulamaları sunmasının yanı sıra öğretmenler için de öğretimde eleştirel bir bakış açısı kazandırmalıdır.
2. **Açık Uçluluk:** Çoğul düşünmeyi teşvik eden ve kullanımını gerektiren problemlere ve etkinliklere yer verilmelidir.
3. **Keşifçi Öğrenme:** Öğretim programları, öğrencilere bilginin sürekli değiştiğini keşfetmelerine ve yeni bilgi edinimini bir davranış hâline getirmelerine yardımcı olmalıdır. Keşif yoluyla öğrenmeyle yakından ilişkili olan gözlemleyerek, yaparak, deneyerek, veri toplayarak ve bu verilere dayanarak bilgi, fikir, ilke, genelleme ve anlam oluşturmaya dayalı süreç becerilerine yer verilmelidir. Öğrenme etkinliklerinde gözlemlene, sınıflama, betimleme, yordama ve genelleme gibi hem birincil hem de ikincil zihinsel süreçler yer almalıdır.
4. **Kanıtı Dayalı Akıl Yürütme:** Programlar, akıl yürütmeyi destekleyen açıklama ve örneklendirme gibi kanıtı dayalı akıl yürütme süreçlerini içermelidir.
5. **Seçme Özgürlüğü:** Öğretim programları, öğrencinin seçimine dayalı öğrenmeyi ve gelişimi teşvik etmelidir. Programlarda, öğrencilere karar alma ve tercih yapma fırsatı veren kazanımlar bulunmalıdır. Öğrencinin öğrenme yolu yalnızca öğretmen tarafından değil öğrencinin kendisi tarafından da belirlenmelidir.
6. **Araştırma Yöntemleri:** Öğretim programları, disipline özgü araştırma yöntemlerinin kullanımını gerektiren süreç becerilerini içermelidir. Gözlem yapma, verileri ve bilgiyi sınıflandırma, araştırma bulgularını yorumlama ve yorumlara temel oluşturan bilimsel kanıtları değerlendirme becerilerine yer verilmelidir.

7. **Öğretimin Hızı:** İçerik, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme ve gelişim hızına uygun bir hızda verilmelidir. Tekrarlayan ve örtüşen içerik daraltılarak yerine farklılaştırılmış içerik eklenmelidir.
8. **Süreç Çeşitlendirmesi:** Öğretim programları, öğrenme sürecinde çeşitlilik oluşturacak şekilde tasarlanmalıdır. Doğrudan anlatım, film gösterimi, geziler, seminerler, çalıştaylar, bilgisayar destekli öğretimler, yapılandırılmış tartışmalar, bireysel çalışmalar, grup çalışmaları, keşifçi öğrenmeler, proje temelli öğretim, uzman mentörlüğü ve gözlemi, saha gezileri gibi çeşitli öğretim yöntemlerinin kullanımını gerektiren kazanımlara yer verilmelidir.
9. **Grup Etkileşimi:** Programlar akran öğretimini destekleyecek şekilde tasarlanmalı, grup çalışmalarında liderlik ve iletişim becerilerini destekleyen kazanımlara yer verilmelidir.

2.1.3. Ürün Boyutu

Ürün, öğrenme sonucunda ortaya çıkan soyut ve somut çözümler ve davranışlardır. Fikirler, problem çözümleri, uygulamalar, raporlar, fotoğraflar, görsel veya işitsel programlar, şiirler, romanlar, besteler, danslar ya da resimler öğrenci ürünlerine örnek olarak verilebilir. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde öğretim programlarının ürün boyutu aşağıdaki ilkeleri yansıtmalıdır:

1. **Gerçek Yaşam Problemleri:** Ütopik, yapmacık sorunlar ve projeler yerine kişisel, yerel, ulusal ya da evrensel olarak öğrencilerin ilgisini çeken problemlere ve proje konularına yer verilmelidir. Projelerin öğrenciler için kişisel anlamı olmalıdır. Uzun soluklu projeler yerel sorunların çözümüne ilişkin olmalıdır.
2. **Problem Keşfi:** Ürünler, problem keşfine dayanmalıdır. Öğrenciler kendilerine sunulan problemlerin yanı sıra kendi keşfettikleri problemlerin çözümüne yönelik ürünler veya projeler üzerinde de çalışmalıdır.
3. **Gerçek Hedef Kitle:** Projeler ve ürünler yalnızca öğretmene ve sınıfa sunulmak üzere geliştirilmeli; okul yönetimi, belediye, sanat galerisi, yayınevi ve sivil toplum kuruluşları gibi gerçek hedef kitleleri ve toplulukları kapsamalıdır.
4. **Ürün Değerlendirmesi:** Ürünlerin değerlendirilmesinde ölçüt olarak profesyonel ürünlerde aranan nitelikler kullanılmalıdır. Öğrencilerin değerlendirme ölçütlerini kendilerinin de belirlemeleri ve öz değerlendirme yapmaları sağlanmalıdır.
5. **Sentez Ürün:** Özet veya taklit ürün değil, yeniden yorumlama, detaylandırma, geliştirme, birleştirme ya da farklılaştırma yolları ile elde edilen sentez niteliğinde ürünlere odaklanılmalıdır.
6. **Üründe Çeşitlilik:** Programlar tek tip yerine üründe çeşitliliği teşvik etmelidir. Geliştirecekleri ürünlere öğrencilerin kendilerinin de karar verme hakları olmalıdır.
7. **İletişim Öğeleri:** Programlar, öğrencilerin güçlü yanlarını kullanarak ürün ve projelerini hedef kitleyi ikna edecek şekilde sunumlarını teşvik eden öğeler içermelidir.

2.2. ÖĞRETİM PROGRAMLARINI FARKLILAŞTIRMA YÖNTEMİ

Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde genel kabul gören yaklaşım; bu öğrencilere yönelik programların genel öğretim programlarından kopuk olmaması, aksine genel öğretim programlarının üzerine inşa edilmesi yönündedir. Bu yaklaşıma paralel olarak genel öğretim programları daraltma, zenginleştirme ve hızlandırma stratejileri kullanılarak farklılaştırılmış ve yeni özel öğretim programları geliştirilmiştir.

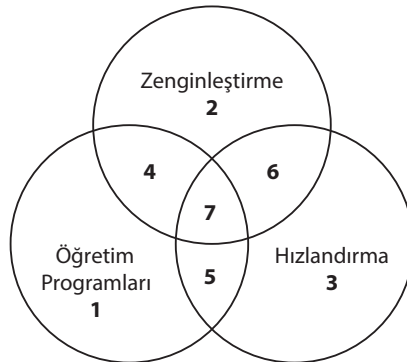
Genel öğretim programlarında zenginleştirme ve hızlandırmaya yer açmak için programlarda iki şekilde daraltma yapılmıştır: Genel öğretim programlarında bazı kazanımlara ayrılan süre, özel yetenekli öğrencilerin öğrenme hızı dikkate alınarak azaltılmıştır. Özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde yetersiz bulunan ve yer almadığında programların yapısına zarar vermeyen kazanımlar ise programlardan çıkartılmıştır.

Programları zenginleştirmek amacıyla özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde etkililiği bilimsel araştırmalarla kanıtlanmış öğretim programı modelleri ve her öğretim programının ilişkili olduğu disiplinlere özgü modeller kullanılmıştır. Programların geliştirilmesi yalnızca bir kurama veya modele dayandırılarak sınırlandırılmamış, farklı modellerin yer aldığı sentezleyici bir yaklaşım ile gerçekleştirilmiştir. Bu modellerde yer alan genel beceriler alana özgü bilgi ile harmanlanarak öğretim programlarına özgü kazanımlara dönüştürülmüş, öğrenme alanlarının ve ünitelerin bütünlüğünü bozmadan içeriğine uyarlanarak programlara eklenmiştir.

Programlarda hızlandırmaya yer verilmiştir. Genel öğretim programlarında üst sınıflarda yer alan bazı kazanımlar özel yetenekli öğrencilerin öğrenme hızı dikkate alınarak alt sınıflara çekilmiştir. Bazı ünitelerde ise bir kazanımın kapsamı genişletilerek üst sınıftaki uzantısı çıkartılmıştır. Kazanım bazında hızlandırmalarda öğrenme alanının veya ünitenin bütünlüğü korunmuştur.

Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde, Millî Eğitim Bakanlığı öğretim programları, zenginleştirme modelleri ve hızlandırma yöntemi kullanılarak Şekil 1'de görüldüğü gibi yedi alandan oluşan şema oluşturulmuştur. Bu şemaya uygun olarak aşağıda sıralanan yedi alanda kazanım üretilmiştir:

1. Öğrenme alanı, ünite veya kazanımlar olduğu gibi korunmuştur.
2. Tamamen yeni öğrenme alanı, ünite veya kazanım geliştirilerek zenginleştirme yapılmıştır.
3. Üst sınıftan öğrenme alanı veya ünite çekilerek hızlandırma yapılmıştır.
4. Öğrenme alanına veya üniteye modellere uygun yeni kazanımlar eklenerek ve mevcut kazanımlar modellere göre farklılaştırılarak zenginleştirme yapılmıştır.
5. Öğrenme alanına veya üniteye üst sınıflardan kazanım eklenerek hızlandırma yapılmıştır.
6. Tamamen yeni öğrenme alanı, ünite ve kazanım geliştirilerek ve bu öğrenme alanlarına veya ünitelere üst sınıflardan kazanımlar eklenerek zenginleştirme ve hızlandırma birlikte yapılmıştır.
7. Öğrenme alanına veya üniteye modellere uygun yeni kazanımlar eklenerek ve üst sınıflardan kazanım çekilerek hızlandırma ve zenginleştirme birlikte yapılmıştır.

Şekil 1. Program Farklılaştırma Şeması

2.2.1. Disiplinler Arası Bağlantıların Kurulması

Bütün öğretim programlarında disiplinler arası bağlantılar kurulmuştur. Bu çalışma belirli bir yöntem göre yapılmıştır. Öncelikle program geliştirme grupları kendi disiplinlerine ait öğretim programlarını geliştirirken aynı zamanda diğer öğretim programlarının ilişkili olduğu disiplinleri de dikkate alarak kendi programları için disiplinler arası kazanımlar yazmışlardır. Bütün öğretim programları tamamlandıktan sonra program geliştirme grupları diğer öğretim programlarının kazanımlarını tek tek inceleyerek kendi programları ile ilgili olan kazanımları belirlemiştir. Grupların kendi programları için disiplinler arası kazanım geliştirme ve diğer öğretim programlarıyla kendi programlarını ilişkilendirme çalışmaları tamamlandıktan sonra her bir grup diğer öğretim programlarını tekrar inceleyerek disiplinler arası bağlantı kazanımları geliştirmiştir. Bu kazanımlar aşağıda yer alan üç türden oluşmuştur:

1. İki disiplin arasında bağlantı kuran yeni kazanımlar yazılmıştır.
2. Bir öğretim programında bulunan kazanım, disiplinler arası bağlantı oluşturacak şekilde düzenlenmiştir.
3. Kazanım açıklamalarına ekleme yapılarak kazanım disiplinler arası yapılmıştır.

2.2.2. Kademeler Sınıflar ve Disiplinler Arası Uyum Kontrolleri

Öğretim programları; kademeler, sınıflar ve disiplinler arası uyum açısından incelenerek kazanımların dikey ve yatay kontrolleri ve düzenlemeleri yapılmıştır. Bu süreçte her bir öğretim programında yer alan kazanımların ön koşul ve ardıl becerileri kontrol edilmiştir. Öncelikle kazanımlar her öğretim programında sınıf içi ön koşulluk ve ardılık yönüyle incelenerek kazanım sıraları düzenlenmiştir. Daha sonra aynı işlem sınıflar arası ve kademeler arası yapılmıştır. Bir öğretim programındaki kazanımlar sınıfa göre tablolaştırıldıktan sonra her bir kazanımın alt ve üst sınıf uzantıları incelenmiştir. Alt veya üst sınıftaki uzantısı gereksiz bulunan kazanımlar çıkartılmış, örtüşen kazanımlar yeniden düzenlenmiştir. Alt veya üst sınıfta uzantısı bulunması gereken ama olmayan kazanımlar programlara eklenmiştir. Bu çalışmalarla kazanımların sınıflar arası değişimi, gelişimsel bakımdan ve kazanımın yer aldığı disiplinin yapısına uygun olarak düzenlenmiştir.

Bütün öğretim programlarında disiplinler arası kontroller ve düzenlemeler yapılmıştır. Her bir öğretim programının çalışma grubu diğer öğretim programlarının kazanımlarını inceleyerek kendi öğretim programlarının kazanımları ile veya öğretim programlarının ilişkili olduğu disiplin ile çelişen kazanımları belirlemiştir. Ayrıca disiplinler arası becerilerin ön koşulluğu ve ardılığı kontrol edilmiştir. Bir öğretim programındaki bir kazanımın edinimi, başka bir öğretim programındaki bir kazanımın (ön koşul) edinimine bağlı olan kazanımlar saptandıktan sonra grupların ortak çalışmasıyla bu kazanımların sınıfı ve kapsamı belirlenmiştir.

2.2.3. Öğretim Programlarının Yeterliklerinin Değerlendirilmesi

Öğretim programlarının geliştirilme sürecinde program değerlendirmesi aşama aşama yapılmıştır. Değerlendirmede daha önce incelenen ve Tablo 1'de yer alan özel yeteneklilere yönelik hazırlanan 22 adet öğretim programının ilkeleri ölçüt olarak kullanılmıştır. Her sınıf düzeyinde yer alan ünitelerin ve öğrenme alanlarının içerik, süreç ve ürün boyutları bu ölçütler kullanılarak değerlendirilmiştir. Değerlendirme tamamlandıktan sonra sınıf düzeyinde her bir öğretim programının bu ölçütleri ne düzeyde karşıladığı saptanmış, yetersiz bulunan boyutlarda veya öğretim programının tamamında ek farklılaştırmalar yapılmıştır.

Tablo 1. Öğretim Programlarını Değerlendirme Rubriği

Ünite / Öğrenme Alanı	Öğretim Programı Farklılaştırma İlkeleri																									
	İçerik							Süreç							Ürün											
	Veri-Olgu	Kavram	Genelleme	Teori	1. Soyutluluk	2. Karmaşıklık	3. Çeşitlilik	4. Organizasyon	5. Seçkin Kişiler	6. Yöntemler	1. İleri Düzey Düşünme	2. Açık Uçluluk	3. Keşifçi Öğrenme	4. Kanıt Dayalı Akıl Yürütme	5. Seçme Özgürlüğü	6. Süreç Çeşitlendirmesi	7. Araştırma Yöntemleri	8. Öğretimin Hızı	9. Grup Etkileşimi	1. Gerçek Yaşam Problemleri	2. Gerçek Hedef Kitle	3. Ürün Çeşitlendirmesi	4. Sentez Ürün	5. İletişim Öğeleri	6. Problem Keşfi	7. Ürün Değerlendirmesi
1.																										
2.																										
3.																										
4.																										

BÖLÜM 3

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

3.1. ÖĞRETİM PROGRAMININ FELSEFESİ VE ÖZEL AMAÇLARI

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; sanatsal bilgiye ulaşan, bilgiyi sorgulayan, eleştirel düşünen, üreten ve izleyen, kendi toplumunun kültürel değerlerini benimsemiş, farklı toplumların kültürel değerlerine saygı duyan, ileriki hayatlarında da sanatı anlayan ve anlamlandıran estetik düzeyi yüksek bireyler yetiştirmeleri amaçlanmaktadır. Sadece sanat alanında özel yetenekli bireylere yönelik olmayan görsel sanatlar eğitimi, bireyin kendini ifade edebilme, estetik bilinç kazanma gibi kişisel yaşantısına katacağı olumlu edinimler ve toplumlar açısından avantajlar sağladığından her düzeydeki yaş grubundan bireyler için bir gereksinimdir.

Bu gereksinimler ışığında hazırlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın amaçları:

- Görsel okuryazarlık, algı ve estetik bilincine sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki güncel gelişmeleri takip eden,
- Görsel sanatlar alanındaki temel kavram ve uygulamalar konusunda bilgi, beceri ve anlayışa sahip,
- Görsel sanatlar alanındaki uygulamalarda dokunma, deneme, keşfetme ve dönüştürme vb. edimleri deneyimleyebilen,
- Görsel sanatlar ile ilgili tartışmalara etkin olarak katılan ve bu tartışmaları değerlendiren,
- Görsel sanatların doğası ve kökenini inceleyen, sanat eserlerine eleştirel bakan ve değerini sorgulayan,

- Güncel kültür-sanat nesnelere / tasarımlarını bilinçli olarak izleyen,
- Kendi kültürü ile diğer kültürlerle ait kültürel mirasın değerini anlayan ve onları koruyan,
- Görsel sanat çalışmalarında bilgi, malzeme, beceri, teknik ile teknolojiyi etkin ve güvenli bir şekilde kullanarak düşüncelerini ifade eden,
- Görsel sanatlar ile ilgili yeteneklerine ve nasıl öğrendiğine ilişkin farkındalığı olan,
- Görsel sanatları diğer disiplinlerle ilişkilendiren,
- Sanat alanında etik davranış gösteren,
- Sanat alanıyla ilgili meslekleri tanıyan,
- Görsel sanatları öğrenmeye ve uygulamaya istekli bireyler yetiştirmektedir.

3.2. ÖĞRETİM PROGRAMININ ALANA ÖZGÜ BECERİLERİ

Kazanımlarda öğrencilerin görsel sanatlar alanına yönelik gelişmeleri takip edebilen, analiz yapabilen, yorumlayabilen, değerlendirebilen bir yaklaşım göstermeleri ve özgün çalışmalar oluşturabilmeleri amaçlanmıştır. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının 5-8. sınıflarında genel olarak edinilen bilgilerin özüm- senmesi ve sanat eserlerinin daha anlamlı değerlendirilmesi, sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi; sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi; sanat eserinin meydana gelmesinde yaratıcı sürecin araştırılması, analizi ve keşfi, sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerinin kullanılarak tasarım yapılması, görsel sanat dilinin geliştirilmesi, sanatın anlamının ve de- ğerinin araştırılması; görsel sanat çalışması oluşturulurken farklı tekniklerin bir arada kullanılması üzerine odaklanılmıştır.

Algılama	Analiz Etme
Bilişim Teknolojilerini Kullanma	Değerlendirme
Çok Yönlü Düşünme	Eleştirel Düşünme
El-Göz-Beyin Koordinasyonunu Sağlama	Estetik Duyarlılık
Görsel Okuryazarlık	Kültürel Miras
Sanatsal Etik	Öz Farkındalık
Tasarım	Medya Okuryazarlığı
Gözlem Yapma	Malzeme Kullanma
Sentez	Yaratıcı Düşünme
Sosyal İletişim	Kültürel Etkileşim

3.3. ÖĞRETİM PROGRAMINDA DİSİPLİNLER ARASI BAĞLANTILAR

Görsel Sanat programı "Türkçe dersi, sosyal bilgiler dersi, fen bilimleri dersi, müzik dersi, din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersi, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, teknoloji ve tasarım dersi, oyun ve fiziki etkinlikler dersleri, beden eğitimi ve spor dersleri ile disiplinler arası bağlantılı şekilde kurgulanmıştır. Ayrıntılı olarak diğer disiplinlerle olan bağlantılar, program kazanımları ile ilgili açıklama bölümünde yer verilmiştir.

3.4. ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının uygulanmasında aşağıda yer alan esaslar dikkate alınmalıdır:

1. Program, ilkokul 1. sınıftan ortaokul 8. sınıfa kadar bütünlük anlayışı içerisinde tasarlandığı için kazanımların belirli bir sıralama yerine bir bütünlük içerisinde uygulanmasına dikkat edilmelidir.
2. Program'da esas alınan üç öğrenme alanı ve ilgili kazanımlar, dersin işlenişinde birbirleriyle ilişkilendirilmelidir. İlişkilendirmede en az iki öğrenme alanı ilişkili olacak şekilde ele alınmasına dikkat edilmelidir. Her sınıf düzeyinde verilen kazanımlar belli bir sıralama yerine karışık olarak ele alınabilir. Ancak kazanımların tamamının eğitim-öğretim yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.
3. Öğrencilerin programda yer alan kazanımları elde edebilmesi için diğer derslerle iş birliği yapılmalıdır. Bu anlamda kazanımlar Türkçe dersi, müzik dersi, sosyal bilgiler dersi, fen bilimleri dersi, matematik dersi gibi derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilmelidir.
4. Programda, öğrencilerin sanata duyarlı bireyler olarak yetişmelerini sağlayacak etkinlikler düzenlenmesi gerekmektedir. Programdaki kazanımlar verilirken öğrencilerin yetenek düzeyi ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak etkinliklerin ayrıntılandırılma, çeşitlendirme ve derinleştirilmesi yapılmalıdır.
5. Programın sağlıklı bir şekilde işlenmesi, öncelikle öğretmenin çevre ve okul şartlarını göz önünde bulundurarak ön hazırlık yapmasına ve gözleme dayalı çalışmalar yaparken öğrenciden gözlem yaptığı nesneyi birebir benzetmesini beklemek yerine, öğrencinin ne yapabildiğini görmeye çalışması, öğrencinin gözlemlerinden yeni yorum ve tekniklere varmasını sağlayacak cesaretlendirmeyi yapması gereklidir.
6. Tüm öğrenciler aynı gelişim basamağında değildir. İleri düzeydeki her alan için aynı hazır bulunuşluk düzeyinde olamazlar. Bu durum göz önünde bulundurulmalıdır.
7. Programdaki kazanımların öncelikle yerelden evrensel ve öğrenci seviyesine uygun olarak işlenmesi tercih edilmelidir.
8. Programın sanatın önemine vurgu yapan kazanımlarında Atatürk'ün "Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir." sözü ile kültürel miras, sanat eleştirisi ve estetik öğrenme alanları arasında bağlantı kurulmalıdır.
9. Programda yer alan kazanımları elde etmek için oyun, drama, örnek olay inceleme gibi farklı öğretim yöntemleri dikkate alınmalı; bilgilerin sadece ezbere dayalı olarak elde edilmesinden kaçınılmalıdır. Programdaki kazanımlar için hazırlanan etkinlikler bilişsel süreci de destekleyici nitelikte olmalıdır.
10. Öğretmen, yetenekli öğrencileri keşfetmeli ve onları yönlendirebilmelidir.
11. Programda yer alan biçimlendirme çalışmaları genel öğrenci profiline göre oluşturulmuştur. Ancak öğretmen uygun gördüğü durumlarda (öğrencinin ilgi, bilgi ve beceri düzeyi ile bulunduğu şehir ve okulun imkânlarına göre) değişikliğe gidebilir. Programda beceri gelişimi sürecine de önem verilmelidir. Materyaller ve uygulama üst düzeyde düşünmeye göre organize edilmelidir. Keşfetme ve el yordamı ve el yatkınlığı becerilere ilişkin etkinlikler içermelidir.

12. Görsel sanatlar dersinde materyal seçimi dikkatli bir şekilde yapılmalı ve materyaller çeşitlilik göstermelidir. Öğretmen bu alanı mümkün olduğunca geniş tutmalıdır. Görsel sanat çalışmalarında boyalar, yumuşak metallere, kablolar, ipler ve öğrencinin yaratıcılığına göre başka materyal, malzeme ve araç gereç de kullanılabilir.
13. Müzeler, öğrenme yerleri, sanat galerileri, reklam ajansları, fuarlar, festivaller, bienaller, trienaller, matbaalar, sanat ve zanaat atölyeleri, kütüphaneler, arşivler vb. gibi yerlere planlı ve programlı ziyaretler yapılmalı veya sanatçılar ve zanaatkarlar okula davet edilmelidir. Bu imkânların bulunmadığı yerlerde kitap, dergi, gazete, İnternet, tıpkıbasım, belgesel ve buna benzer materyallerden yararlanılmalıdır.
14. Dersler gerçek yaşam konu, tema ve problemlerini içeren ve öğrencinin ilgisini çekebilecek nitelikte güncel olaylarla (ekonomik, çevresel ve kültürel sürdürülebilirlik, doğal afetler, çevre duyarlılığı, iş sağlığı ve güvenliği, bilimsel gelişmeler, teknolojik gelişmeler, küresel ısınma, sağlıklı beslenme, zararlı alışkanlıklar ve korunma yolları, enerji kaynakları tasarrufu vb.) ilişkilendirilmelidir.
15. Öğretmen, programın uygulanması ile ilgili açıklamalara dikkat ederek öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önünde bulunduran esnek uygulamalara yer vermelidir. Öğrencilerin ilgisine yönelik bağımsız öğrenme uygulamaları ve fırsatları sunulmalıdır.
16. Programda yer alan değerlerin, açık veya örtük bir şekilde kazanımların içeriğine göre, öğrenciler tarafından benimsenmesi sağlanmalıdır.
17. Öğretmen, sanat alanındaki etik kurallara ilişkin olarak başkasına ait eserlerin kopyalanmaması, ekran değerlendirmesinde nesnel ve objektif davranılması, çalışmaların bir başkasına yaptırılması gerektiğini vurgulamalıdır.
18. Sanat atölyeleri, kolay havalandırılabilir olmalıdır. Araç gereç ve malzemeler güvenli bir şekilde kullanılmalı, öğrencilerin çeşitli sağlık sorunları (alerji, astım, bronşit vb.) dikkate alınmalıdır. Öğretmenler öğrencileri, bazı araçların (makas, maket bıçağı vb.) güvenli kullanımı konusunda uyarmalıdır. Kullanılan araç gereç ve malzemelerin zehirli madde (sprey boya vb.) içermemesine dikkat edilmelidir.
19. Sanat atölyeleri soyut düşüncenin gelişimini, problem çözmeyi, gözlemlemeyi, merak uyandırıcı, öz güveni ve kendini ifade etmeyi destekleyici nitelikte olmalıdır. Bu nedenle sanat eğitimine yönelik olarak eğitim ortamları / sanat atölyeleri düzenlenirken çocukların rahat çalışabilmesi ve gerekli materyallere kolayca ulaşabilmesi sağlanmalıdır. Eğitim ortamları / sanat atölyeleri, çocuklara özgürlük ve farklı seçenekler sunacak şekilde yapılandırılmalıdır.
20. Yaratıcı düşüncüyü destekleyici bir atmosfer sağlamak için; farklı fikir ve cevaplar desteklenmeli, çocuklara yaratıcı fikirler hakkında düşünmeleri için zaman tanınmalı, öğrencilere seçim yapmaları ve karar verme sürecinin bir parçası olmaları için izin verilmelidir. Öğrenme deneyimlerinde, öğrenciler de söz sahibi olmalı, yaratıcılığın sanat, el işi ve sözel cevaplar şeklinde ifade edilebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
21. Öğrencilerin çalışmalarının sergilenmesine fırsat sunulmalı ve sergilerin düzenlenmesinde öğrencilere aktif rol verilmelidir. Örneğin Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programındaki birçok beceriyi geliştiren sergi süreci 6 aşamada ele alınabilir: Sergi temasının seçimi, sergi duyurusu (ilan, afiş, davetiye vb.), sergi düzenlemesi (fiziksel ortam, isimlendirme vb.), sergi açılışı; sergi sonrası (değerlendirme ve izlenimlerin kayıt altına alınması), sergideki çalışmaların arşivlenmesi (İmkânlar dâhilinde basılı veya sanal ortamda pdf olarak CD'de katalog biçimine getirilebilir.).

3.5. KILAVUZ KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI

Taslak kılavuz kitaplarıyla ilgili forma sayıları ve ebatları aşağıda verilmiştir.

Sınıflar	Ders Kitabı	
	Forma Sayıları	Ebatları
5.	16	19,5 x 27,5 cm
6.	16	19,5 x 27,5 cm
7.	16	19,5 x 27,5 cm
8.	16	19,5 x 27,5 cm

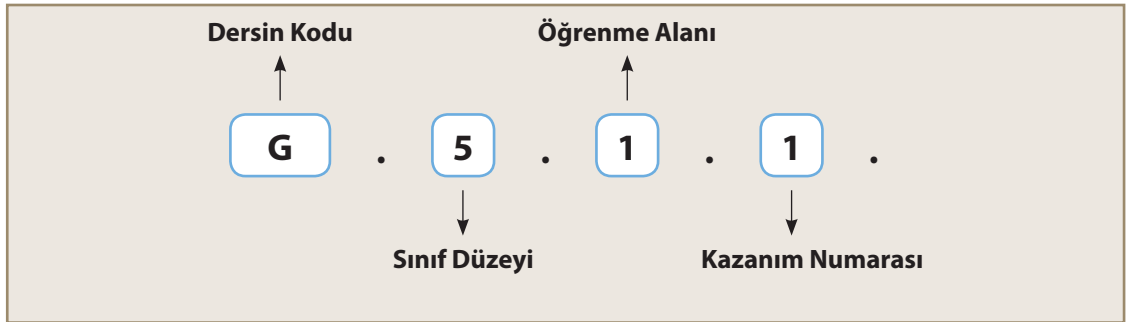
* Forma sayıları üst sınır olarak verilmiş olup daha az da olabilir.

3.6. SINIF DÜZEYLERİNE GÖRE ÖĞRENME ALANLARI VE KAZANIM DAĞILIMI

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIM TABLOSU					
		5. sınıf	6. sınıf	7. sınıf	8. sınıf
Öğrenme Alanları	Görsel İletişim ve Biçimlendirme	19	17	17	18
	Kültürel Miras	8	9	7	5
	Sanat Eleştirisi ve Estetik	8	8	9	9
	Toplam	35	34	33	32

3.7. GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ YAPISI

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında yer alan kazanımlar, öğrenme alanlarına göre numaralandırılmıştır. Numaralandırma sisteminde dersin adı, sınıf düzeyi, öğrenme alanı numarası ve kazanım numarasına yer verilmiştir. Kazanımlarla ilgili sınırlamalar ve açıklamalar kazanımı izleyen satırda ifade edilmiştir.

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programında, her sınıf düzeyi için yeterliklerin genel olarak belirtildiği giriş paragrafı bulunmaktadır. Bu paragrafta öğrencilerden beklenen bilgi, beceri, duyuş ve diğer yeterlikler ifade edilmektedir. Giriş kısmından sonra Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının temel öğrenme alanlarına göre ele alınan kazanımlara ve açıklamalara yer verilmiştir. Öğrenme alanları:

1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme,
2. Kültürel Miras,
3. Sanat Eleştirisi ve Estetik şeklindedir.

3.7.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

Bu alanda öğrencilerin;

- Gözlemlerini, hayallerini, duygularını ve düşüncelerini biçimlendirerek görsel iletişim kurmaları,
- Biçimlendirmede görsel iletişimin sağlanması için sanatın dilini kullanırken onu destekleyen Kültürel Miras, Sanat Eleştirisi ve Estetik öğrenme alanlarından faydalanmaları,
- Sanat eserlerinin anlamını ve değerini kavrayarak kendisinin ve akranlarının oluşturduğu görsel sanat çalışmalarına saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken öğretim materyallerini (sanat eseri, tıpkıbasım, sanat kitapları vb.), araç gereçleri (fırça, boya, makas, kâğıt vb.) kullanabilmeleri ve teknik uygulamaları gerçekleştirmeleri,
- Yeteneklerini açığa çıkartabilecek yaratıcı, özgün biçimlendirme çalışmalarını yapmaları, sanat eserlerini incelenirken sorgulayıcı ve araştırmacı bir yaklaşım sergilemeleri,
- Grup çalışmasında sorumluluk almaları,
- Yeteneklerinin farkına varmaları,
- Görsel sanat çalışmalarını oluştururken telif hakları gibi konulara ilişkin etik davranışlar göstermeleri amaçlanmıştır.

3.7.2. Kültürel Miras

Bu alanda öğrencilerin;

- Tarihî süreç içerisinde Türk toplumunda ve kültüründe ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Farklı toplum ve kültürlerde ortaya konulan sanat eserlerini ve sanatçıları incelemeleri,
- Sanat ile kültürün birbirini şekillendirdiğini ve yansıttığını kavramaları,
- Müze, öğrenme yerleri, tarihî mekânlar, sanat galerisi, sanatçı atölyeleri ve bunun gibi yerlerdeki kültür-sanat eserlerini incelemeleri,
- Sanatın duygu, düşünce ve inanışları iletmede bir araç olduğunu anlamaları,
- Görsel sanatların geçmiş ile gelecek arasında köprü vazifesi gören araçlardan biri olduğunu kavramaları,
- Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirmeleri,
- Görsel sanatların tarihsel sürecini incelerken sorgulayıcı ve araştırmacı bir yaklaşım sergilemeleri,
- Kültür-sanat örneklerini incelemeleri, analiz etmeleri ve yorumlamaları,
- Türk kültüründe yardımlaşma amaçlı inşa edilen eserleri (sebil, darüşşifa, imarethane, kervansaray vb.) incelemeleri amaçlanmıştır.

3.7.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

Bu alanda öğrencilerin;

- Sanat eserlerini basitten karmaşığa doğru eser eleştirisi yöntemine (tanımlama, çözümlenme, yorumlama ve yargı) göre incelemeleri,
- Görsel sanatlar alanıyla ilgili kavramları ve sanat eserlerinin oluşturulma süreci hakkında öğrendiği bilgileri sanat eseri analizinde kullanmaları,
- Sanat eserinin duygu ve düşünceleri ifade etmedeki gücünü, iletişim kurma kapasitesini analiz etmeleri ve yargıya varmaları,
- Sanat eserlerini incelediğinde sanatın anlamı ve değeri konusunda bir yargıya varmaları,
- Sanat eserinin ekonomik değerinin olduğunu fark etmeleri,
- Görsel sanatlarla ilgili tartışmalarda ortaya konulan görüşlerin, sanat eserine yönelik düşüncelerin ve tercihlerin farklı olabileceğini görmeleri ve bu düşüncelere saygı duymayı öğrenmeleri,
- Sanata ve sanatçıya saygı duymayı öğrenmeleri,
- Görsel sanat alanındaki etik kuralları bilmeleri amaçlanmıştır.

5. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Beşinci sınıf görsel sanatlar dersinde öğrencilerin sanat eseri için konu bulma çalışmalarında hayal, mizah, teknoloji kullanma ve var olan sanat eserlerini yeniden yorumlamaları sağlanır. Ayrıca kendi çalışmalarını ve farklı kültürlerin eserlerini değerlendirmeleri üzerine durulur. Bu düzeyde görsel sanat çalışması oluşturmada ve sanatı takdir etmede kişisel değer ve fikirlerin iletimi üzerine vurgu yapılır. Öğrencilerin, çalışmalarında sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanmaları üzerinde durulur. Bu düzeyde yardımseverlik, saygı, dostluk, sorumluluk, adalet, dürüstlük ve sevgi değerleri üzerinde durulurken kendini kabul, toplum ve aile, eğitsel başarı, eğitsel ve mesleki gelişim gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da programın uygulanması sırasında göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında beden eğitimi ve spor dersi, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, sosyal bilgiler dersi, Türkçe dersi, matematik dersi, müzik dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.5.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.5.1.1. Görsel sanat çalışmalarından oluşan özgün bir sunum dosyası hazırlar.

G.5.1.2. Görsel sanat çalışması oluştururken belirli ölçütlere göre uygulama basamaklarını tamamlar.

Beyin fırtınası ile başlayan, fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden sürecin bilinmesi ve uygulanması sağlanır. Çalışmasını bireysel özelliklerine, kapasitesine, çevre ve okulun olanaklarına ve işin önemine göre planlaması istenir. Kazanım ile ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.5.1.3. Görsel sanat çalışmasını oluştururken farklı materyalleri ve teknikleri kullanır.

- G.5.1.4. Görsel sanat çalışmasında ölçü-oran ve nesne betimlemesi kullanarak mekân olgusunu gösterir.
Eşyaların konumu, yakın-uzak ve büyük-küçük ilişkisinin dikkate alınması üzerinde durulabilir. Nesnenin mekân içinde algılanması üzerinde durulabilir. Nesnenin boyutunun ve konumunun mekân içinde algılanması üzerinde durulabilir. Nesnenin boyutunun mekân algısını değiştireceği örnekler verilerek anlatılır. Büyük çizilen bir nesnenin bulunduğu mekânı olduğundan küçük veya dar bir yer izlenimi uyandırmasının mümkün olduğu belirtilir.
- G.5.1.5. Görsel sanat çalışmasında perspektif kurallarını kullanır.
Yakın çevreden ve sanat eserlerinden çizgi perspektifine örnekler gösterilerek konu açıklanır. Bu kazanımda mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi perspektifi kullanılır.
- G.5.1.6. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimler yapar.
Doğal veya yapay gözlem yapabileceği ortamlarda kısa ve süreli çizimler yapılabilir.
- G.5.1.7. Görsel sanat çalışmasında dijital teknolojiyi kullanır.
Okulun imkânlarına göre video, bilgisayar, fotoğraf makinesi, tablet vb. tercih edilebilir. Çağın getirdiği dijital teknolojilerin hayatımızın bir parçası olacağı düşüncesinden hareketle, sanat / tasarım alanında nasıl ve nerelerde kullanılacağı üzerinde durulur. Mevcut imkânlarla göre, bu teknolojilerden biri veya birkaçından yararlanarak çalışma yapmaları sağlanabilir.
- G.5.1.8. Tasarladığı karakterlere, mekânda ön ve arka plan ilişkisi kurarak hareket kazandırır.
Figür ve mekân ilişkisine dikkat ederek, mekân içerisinde kademeli olarak figürüne hareket etkisi verecek çizimler yapılabilir. Ayrıca bilgisayar, fotoğraf makinesi vb. araçlardan yararlanabilir.
- G.5.1.9. Güncel bir problemi görsel sanat çalışmasına yansıtır.
Seçilen güncel tema, konu ve problem doğrultusunda fikirlerini görsel sanat çalışması ile ifade edebilir. Son zamanlarda etkilendikleri ya da önemli gördükleri bir konuyu görsel sanat çalışması ile ifade etmeleri sağlanabilir.
- G.5.1.10. Sosyal, toplumsal, tematik konulardan yola çıkarak görsel sanat çalışmasını oluşturur.
Göç, açlık, kanser, çevre temizliği ve trafik kazası gibi olay ve olguları çalışmasına konu olarak seçebilir. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.
- G.5.1.11. Görsel sanat çalışmasında metaforlar kullanır.
Metafor kavramı üzerinde durulur. Sanat eseri, film ve çizgi filmlerden örnek metamorfozlar üzerinde durulur. Görsel sanat çalışmasında iki farklı nesne, kavram vb. arasında metamorfoz uygular.
- G.5.1.12. Görsel sanat çalışmalarında hayali karakterler oluşturur.
Hayalî (imgesel) karakterlerini oluştururken mitolojiden ve Türk destanlarından yararlanabilir.
- G.5.1.13. Görsel sanat çalışmasında var olan sanat eserlerinin dönüşümünü yaparak yeniden yorumlar.
Bir sanat çalışmasındaki öğeleri farklılaştırarak (dönüşüm yaparak) yeni bir çalışma oluşturması istenir.

- G.5.1.14. Sanat akımlarıyla ilgili kavramları görsel olarak ifade eder.
Görsel sanatlardaki akımlarla (sürrealizm, empresyonizm, kübizm, romantizm vb.) ilgili kavram haritası oluşturması istenir.
- G.5.1.15. Görsel sanat çalışmasında mizahi unsurları kullanır.
İlgisini seçen konu, tema, olay ve durum ile ilgili mizahi öğeler içeren bir görsel çalışma yapılır. Karikatür, animasyon, fıkra vb.
- G.5.1.16. Doğal ve doğal olmayan anlık sesleri, görsel sanat çalışmasında farklı sanat elemanları ve teknikleriyle gösterir.
Düşen bir kitabın sesi, kedinin çığlığı, dışardaki bir satıcının seslenişi vb. sesleri çalışmasında görselleştirilmesi sağlanarak soyut olan sesi görsel olarak somutlaştırması istenebilir.
- G.5.1.17. Modelaj teknikleriyle farklı materyaller kullanarak rölyef, heykel, maket vb. oluşturur.
Ekleme, çıkarma, içten ve dıştan kuvvet uygulamayla rölyef veya heykel çalışmasını oluşturması sağlanabilir.
- G.5.1.18. Grupla görsel sanat çalışması yapar.
Gerekli durumlarda grup çalışması dönüşümlü liderlikle yapılabilir.
- G.5.1.19. Sanat elemanlarını ve tasarım ilkelerini çalışmalarında özgünlük oluşturacak şekilde kullanır.
Renk: Öğrencinin oluşturduğu renkler, açık, koyu
Form: İç bükey, dış bükey, negatif, pozitif
Doku: Yüzey süslemesi
Değer (Valör): Bir rengin şiddeti, açık, koyu, orta veya yüksek kontrast
Denge: Simetrik, asimetric, merkezi

G.5.2. Kültürel Miras

- G.5.2.1. Yerel kültüre ait görsel motifler ile yazılı ve sözlü kültür arasında bağ kurar.
Mimari, resim, halı, kilim, takı, çini, yazma eserler, tuğra vb. eserler üzerindeki sembolik anlamlar taşıyan motifler üzerinde durulur. Bu alanla ilgili sanatçı ve zanaatkarların eserleri; Sivas Divriği Ulu Camii ve Şifahanesi, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Dolmabahçe Sarayı vb. yapılarıdaki motifler; geleneksel Türk sanatlarında yer alan lale, karanfil, hayat ağacı vb. motifler gösterilebilir. Maniler, ağıtlar, türküler, tekerlemeler ve masallar aracılığı ile halı ve kilim motiflerindeki sembollerin anlamlarının açıklanması istenebilir. Motiflerin anlamları üzerinde durulurken analogik karşılaştırmalar yapılabilir.
- G.5.2.2. Toplumda geleneksel sanatların rolünü yorumlar.
Geleneksel sanatlar konusunda farkındalık oluşturulur. Geleneksel sanatlara sahip çıkmanın bir sorumluluk olduğu üzerinde durulur. Bu anlayışın yerel ve özgün olan kültürü korumaya dönük bir çaba olarak görülmesi sağlanır. Evrensel anlamda sanat ve tasarım dünyasına bir zenginlik kattığı anlatılır.

G.5.2.3. Farklı kültürlerin sanatları ve sanatçıları arasındaki benzerlik ve farklılıkları, sanatta sosyal, kültürel ve coğrafi etkileri temel alarak yorumlar.

Türk kültürü başta olmak üzere Avrupa, Asya, Afrika vb. kültürlerine ait sanatçı ve eserlerinden örnekler incelenir. Sosyal, kültürel ve coğrafi etkilerin sanatı nasıl etkilediği farklı kültürlerle ait eserler üzerinden yorumlanması sağlanır.

G.5.2.4. Farklı kültürlerle ait sanat ve mimari elemanların aynı sanat yapıtı üzerinde gösterir.

Aynı sanat yapıtı üzerinde yer alan farklı kültürlerle ait motif, sembol ve mimari elemanları fark etmesi sağlanır. 18. yüzyıl Avrupa resimlerinde Türk sembol ve motifleri, Picasso'nun eserlerindeki Afrika maskaları ve Van Gogh'un resimlerindeki Japon ağaçları vb. örnekler verilebilir.

G.5.2.5. Eserlerini farklı kültürlerden etkilenerek oluşturan sanatçıları ve eserlerini inceler.

Farklı kültürlerden etkilenmiş Gauguin, Picasso vb. sanatçıların eserlerinin incelenmesi sağlanır.

G.5.2.6. Animasyon tarihini, tekniklerini Türkiye'den ve dünyadan örneklerle inceler.

Hareketli grafik, GIF, 3D hologram vb. kavramlar üzerinde durulabilir.

G.5.2.7. Müzeler ile görsel sanatları ilişkilendirir.

Müze, müze türleri ve müzelerin kültürel mirasa katkıları üzerinde durulur. Müzelerin amacı ve görevleri, müzede uyulması gereken kurallar üzerinde durulmalıdır.

G.5.2.8. Kullanılan sanat malzemeleri ile görsel sanat alanındaki meslekleri ilişkilendirir.

Sanat alanındaki meslekler ve bu mesleklerde kullanılan malzemeler üzerinde durulur. (Örneğin heykeltıraşın eserlerini oluşturması için kil, metal, taş, bronz, alçı, ahşap gibi malzemeleri kullanması). Mesleklerin zorlukları, sanatçıların nasıl düşündükleri ve çalıştıkları üzerinde durulabilir.

G.5.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.5.3.1. Doğal ve yapay çevreyi sanatsal bakış açısıyla karşılaştırır.

Doğal oluşmuş, Peribacaları, Damlataş Mağarası vb. diğer ülkelerdeki yapılar ile kentler arasındaki farklar üzerinde durulur.

G.5.3.2. Sanat eserlerinin görsel özelliklerini nesnel ve öznel kıstaslar kullanarak analiz eder.

Yaptığı analizleri sınıf ortamında sunması sağlanır.

G.5.3.3. Sanat eserlerini biçim ve içerik ilişkisi içinde yorumlar.

Sanat eserinde kullanılan biçimler (renk, çizgi, nesne, figür vb.) ile içerik (konu, barış, sevgi, göç, savaş) arasındaki ilişkiyi yorumlar.

G.5.3.4. Sanatçının eserinde yansıttığı duygu ve düşünceleri yorumlar.

G.5.3.5. Sanat eserinin yapıldığı dönemin özelliklerinin sanat eseri üzerinde oluşturduğu etkileri analiz eder.

Sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanatçıyı etkileyen kültürel özellikler araştırılarak genellemeler yapılması sağlanır.

- G.5.3.6. Kendi görsel sanat çalışmasını değerlendirerek güçlü ve zayıf yönlerini belirler.
İçinde bulunduğu çevre ve şartlara göre oluşturduğu çalışmasının güçlü ve zayıf yönlerini ifade etmesi sağlanır. Bu uygulama sözlü ve yazılı olarak yaptırılabilir.
- G.5.3.7. Sanat eserlerinin neden farklı değerlendirildiğini açıklar.
Bir sanat eseri duysal, ekonomik, tarihsel, sosyokültürel, işlevsel vb. açılardan değerlendirildiği için estetik yargıların farklı olabileceği üzerinde durulur. Eseri incelenen sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanat eserinin işlevi, sanatçıyı etkileyen dinsel, düşünsel, kültürel özellikler araştırılarak genellemeler yapılması sağlanır.
- G.5.3.8. Görsel sanatlarda etik ilkeler ile kendi etik değerlerini karşılaştırır.
Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

6. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Altıncı sınıf görsel sanatlar dersinde öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanarak duygu ve düşüncelerini soyut, mizahi, geleneksel güncel olarak çalışmalarına yansıtmaları sağlanır. Sanatçıların formları, materyalleri ve sembolleri eserlerinde nasıl kullandıklarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesi üzerinde durulur. Bu düzeyde öğrencilere saygı, adalet, öz denetim, sorumluluk ve vatanseverlik değerleri kazandırılmaya çalışılırken eğitsel başarı, eğitsel ve mesleki gelişim gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da programın uygulanması sırasında göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında matematik dersi oran-orantı konusuyla, bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, sosyal bilgiler dersi, Türkçe dersi, fen bilimleri dersi, müzik dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.6.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

- G.6.1.1. Görsel sanat çalışmasının aşamalarını yeniden düzenler.
Ekonomiklik, zaman, süreklilik vb. ölçütler esas alınarak çalışma süresi kısaltılabilir veya basamakları azaltılabilir.
- G.6.1.2. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ve teknikleri kullanır.
Geleneksel malzemeler olarak kuru boya, sulu boya, pastel boya, fırça vb.; güncel sanat malzemeleri olarak akrilik kalem, sulu boya kalemi vb. tercih edilebilir.
- G.6.1.3. Görsel sanat çalışmasındaki fikirleri sözel, görsel veya sembolik olarak çeşitli biçimlerde gösterir.
Neleri yapmasının kendisinde coşku yarattığını düşünebilir. Yazılı, sözlü, ritmik, drama vb. yöntemler kullanılabilir.
- G.6.1.4. İnsan figürünü mekân ve nesne ile ilişkilendirerek çizer.
Gözlem yoluyla oranlarına uygun insan figürü çizmesi sağlanır. Figürü çevresinde olan bir obje veya nesne ile ilişkilendirerek mekân içerisinde oranlarına uygun bir şekilde çizmeleri istenir.

- G.6.1.5. Gözleme dayalı kısa ve uzun süreli çizimlerinden faydalanarak kompozisyon oluşturur.
Görsel sanat çalışmalarını (kompozisyon) oluştururken doğadan (eğrelti otu ve kozalak vb.) gözlemediği uzun ve kısa süreli eskizlerinden faydalanması sağlanır.
- G.6.1.6. Nesne ve mekân çizimlerinde perspektif kurallarını uygular.
Çevresindeki mimari yapılardan hareketle tek kaçırlı perspektif çizimlerinden örnekler vermesi sağlanabilir. Bakış açısına göre nesnenin görünümündeki değişimleri ifade eder.
- G.6.1.7. Görsel sanat çalışmasında ses, hareket ve görüntü oluşturmak için dijital teknolojiyi kullanır.
- G.6.1.8. Geleneksel Türk el sanatlarından hareketle özgü bir düzenleme yapar.
Geleneksel Türk el sanatlarından örnekler gösterilir. Konu ile ilgili araştırma yapılır. Öğrenciden ilgi duyduğu geleneksel Türk el sanatlarından (minyatür, hat, ebru, çini) birini kullanarak uygulamasında yeni yorumlar yapması sağlanabilir.
- G.6.1.9. İlgi duyduğu bir sanat akımının ilkelerine uygun sanat çalışması yapar.
Farklı sanat akımlarına değinilerek uygulama yapılır.
- G.6.1.10. Görsel sanat çalışmasında geleneksel Türk sanatları alanlarını bir arada kullanır.
Görsel sanat çalışması oluşturulurken ilgisi doğrultusunda ebru ile kaligrafi, ebru ile takı, takı ile örme vb. farklı geleneksel Türk sanatları alanları bir arada kullanılabilir.
- G.6.1.11. Görsel sanat çalışmalarında nesnelere, olaylar veya olgular arasında soyut benzeşimler kurar.
Örneğin insan ve kuşlardaki göç kavramını renk ve biçimlerle sentezler yaparak ifade edebilir. Türlerin yok oluşunu ile ilgili sanat projesi yapabilir.
- G.6.1.12. Doğa olayı ve kavramlarını görsel sanat çalışmasına yansıtır.
Doğa olaylarını (büyük patlama, deprem, deprem dalgaları, arazi kesiti, tsunami vb.) görsel sanat projesi ile anlatması beklenir.
- G.6.1.13. Tarihteki olayları ve tarihimize katkı yapmış şahsiyetleri araştırarak imgesel çalışma yapar.
Görsel sanat çalışmasında imgesel çalışma için tarihi olay ve tarihi şahsiyetleri kullanır. Olay ve şahsiyetlerin kurgulanmasında (mekân, kıyafet vb.) bire bir aktarabileceği gibi varsayım ve çıkarımlarda bulunabilir.
- G.6.1.14. Görsel sanat çalışmasında evrensel sorunları mizahi açıdan ele alır.
Evrensel sorunlar üzerinde karikatür, afiş, animasyon vb. çalışmalar yapılır.
- G.6.1.15. Üç boyutlu çalışmalar oluşturmak için oyma, asamblaj veya modelleme tekniklerini kullanır.
Asamblajın doğal, endüstriyel nesne veya parçalarının yeni bir düzen içerisinde bir araya getirilmesi ile oluşturduğu vurgulanır. Atık malzemelerin doğal çevre üzerinde yarattığı olumsuz etkiler üzerinde durulur. Geri dönüşümün önemine değinilir. Üç boyutlu çalışmalarda kullanılan akümülyasyon ve montaj tekniklerden bahsedilebilir. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.6.1.16. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.

Renk: Renk ilişkileri

Çizgi: Farklı çizgi türleri

Doku: Yüzeysel doku, görsel doku

Değer: Derecelendirme

Oran-Orantı: Gerçekçi, deforme edilmiş

Renk kavramı, özgürlük değerleri ile ilişkilendirilir. Çok renkliliğin ayrı gibi görünmesine rağmen (doğadan örnekler verilebilir) kendi içerisindeki uyumun ve birliğin, aslında dünyadaki ulus, kültür, ırk, dil, din ve cinsiyet gibi farklılıklar arasında da olması gerektiği üzerinde durulur. Demokrasi ve insan haklarının önemi üzerinde durulur.

G.6.1.17. Görsel sanat çalışmalarından oluşan dosyasını sunar.

Beyin fırtınası ile başlayan; fikirleri sentezleme, tasarlama, eskiz yapma, detaylandırma ve görsel sanat çalışmasını oluşturmaya kadar devam eden süreci yansıtan sunum dosyası hazırlar ve sunar. Sunum dosyasının akranlarıyla birlikte değerlendirilmesi sağlanabilir.

G.6.2. Kültürel Miras

G.6.2.1. Bir sanatçının eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve teknik ile bağ kurarak yorumlar.

Bir eserin hangi tekniklerle yapılmış olabileceği üzerinde durulması, eserin özellikleri ile arasında ilişkiler kurularak yorumlanması sağlanır.

G.6.2.2. Etnografya müzelerindeki ürünler ile geleneksel Türk el sanatı örnekleri arasında bağ kurar.

Etnografya müzesinin bulunmadığı yerlerde tıpkıbasımlardan, belgesellerden, sanal müzelerden vb. yararlanılır.

G.6.2.3. Anadolu uygarlıklarına ait eserleri müzeler aracılığıyla inceler.

Anadolu uygarlıklarına (Urartular, Hattiler, Frigler, Selçuklular vb.) ait eserlerin araştırılması, yaratıcı drama (donuk imge vb.) veya müze sepeti oyunu vb. yöntemlerden yararlanılması sağlanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.6.2.4. Doğal yapıların korunarak estetik değeri yüksek yaşamsal mekânlara dönüştürülmesi konusunda fikir üretir.

Hibrit yapı kavramından bahsedilir. Kapadokya'daki doğal oluşmuş yapılar örnek olarak verilebilir. Asit yağmurları vb. unsurların doğal yapılara olan etkilerini önlemeye yönelik yöntemlerin estetik değerler açısından tartışılması sağlanabilir.

G.6.2.5. Eserlerini Türk kültüründen etkilenerek oluşturan sanatçıları inceler.

Türk kültüründen etkilenmiş Hans Holbein, Boticelli vb. sanatçıların ve eserlerinin incelenmesi sağlanır.

- G.6.2.6. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisini inceler.
Göç, savaş, reform, ekonomik buhran vb. olayların sanatçıyı, dolayısı ile eserlerini de etkilediği üzerinde durularak örnekler üzerinden açıklanır.
- G.6.2.7. Sanat ve teknoloji arasında bağlantı kurar.
Sanatın teknoloji ile ilişkisine değinilerek, Türkiye'den ve dünyadan sanatçı ve yapıt örnekleri incelenebilir. Teknolojinin gelecekteki etkilerine dair öngörülerde bulunması sağlanabilir.
- G.6.2.8. Görsel sanatlar, tarih, kültür, felsefe, bilim ve teknolojinin birbirlerini nasıl etkilediğini açıklar.
Sanatın toplumların yansıması olduğu belirtilerek sanatın bilimden bilimin de sanattan etkilendiği tartışılır.
- G.6.2.9. Görsel sanatlardaki meslekler arasındaki benzerlik ve farklılıkları açıklar.
Bu meslekler arasından kendisine yakın bulduğunu ifade etmesi sağlanabilir.

G.6.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

- G.6.3.1. Sanat eserini tanımlarken, çözümlerken, yorumlarken ve yargılarken eleştirel düşünme becerilerini kullanır.
Sanat eserini inceleme, sanatçının neyi anlatmak istediğinin ve nasıl anlattığının olabildiğince detaylı açıklanmasıdır. İncelemenin sonunda "Bu eser başarılı mı? Neden başarılı?" sorularına cevap verilir. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.
- G.6.3.2. Bir sanat eserini günümüz ve yapıldığı dönem şartları açısından karşılaştırarak analiz eder.
Eseri incelenen sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanat eserinin işlevi, sanatçıyı etkileyen dinsel, düşünsel, kültürel özelliklerle günümüzü karşılaştırması sağlanır.
- G.6.3.3. Yerel kültüre ait motiflerin güncel sanatta kullanımını örnekler üzerinden değerlendirir.
Öğrencilerin, yerel motiflerin güncel sanatta kullanımı konusunda neler yapıldığından yola çıkarak, daha neler yapılabileceği üzerine düşünmesi sağlanabilir.
- G.6.3.4. Görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini açıklar.
İncelenen sanat eserindeki sanat elemanları ve tasarım ilkelerinin ifadeleri aktarmadaki rolü üzerinde durulur.
- G.6.3.5. Sanatçıların sanat eseri oluşturma nedenlerini hayatlarından yola çıkarak tartışır.
Öğrenciden kendisini sanatçının yerine koyarak sanat eseri oluşturma sürecini değerlendirmesi istenebilir. Sanat eseri yapmanın büyük çaba gerektirdiğini fark eder.
- G.6.3.6. Sanat eserlerinin duygular, inançlar ve estetik değerler üzerinde yarattığı etkileri yorumlar.
- G.6.3.7. Kişisel fikirlerin, değerlerin ve duyguların sanat eserlerinin yorumlanmasına olan katkılarını tartışır.
- G.6.3.8. Kendi görsel sanat çalışmasını akranlarıyla birlikte değerlendirir.
Akranlarının da değerlendirme sürecine dâhil edilmesi ile bir ürüne farklı bakış açılarıyla yaklaşabileceğini kavraması sağlanabilir.

7. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Yedinci sınıf görsel sanatlar dersinde eskiz alışkanlığının kazandırılması, çalışma için yaratıcı sürecin araştırılması, gerçek ve hayal ürünü konuların keşfi ve çalışılması üzerinde durulur. Öğrencilerin sanat elemanları ve tasarım ilkeleri doğrultusunda geleneksel ve çağdaş sanat materyallerini kullanarak tasarım yapmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eserlerindeki tema, konu ve sembolleri değerlendirirken sorgulama becerisini kullanarak görsel sanat dilini geliştirmeleri üzerine vurgu yapılır. Sanatın anlamını ve değerini araştırmaları teşvik edilir. Bu düzeyde öğrencilerde saygı, dostluk ve sorumluluk değerleri üzerinde durulurken eğitsel başarı, toplum ve aile, okula ve çevreye uyum, kişiler arası ilişkiler gibi kişisel, sosyal ve eğitimsel gelişim alanları da programın uygulanması sırasında dikkate alınır. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım alanında Türkçe dersi, beden eğitimi ve spor dersi, sosyal bilgiler dersi, fen bilimleri dersi, matematik dersi, müzik dersi ve diğer ilgili olan derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.7.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.7.1.1. Görsel sanat çalışmalarını araştırmaya dayalı olarak eskiz defterinde planlar.

Konunun zihinsel sürecini eskiz, kolaj, asamblaj gibi farklı tekniklerle gösterebilir. Eskizler dijital ortamda da yapılabilir.

G.7.1.2. Görsel sanat çalışmasında farklı sanat tekniklerini kullanarak sıra dışı çalışma / tasarım / ürün geliştirir.

Bu kazanımda öğrencinin sanat tekniklerinden birkaçını (baskı teknikleri, mozaik, kolaj, kâğıt vitray, sulu boya vb.) absürt / fantastik görsel sanat çalışması oluşturmak veya ürün geliştirmek için kullanması sağlanır.

G.7.1.3. Görsel sanat çalışmasında geleneksel ve güncel sanat malzemeleri ve teknikleri ile özgün çalışmalar oluşturur.

Bir konu çerçevesinde geleneksel malzemelerle (kuru boya, sulu boya, pastel boya, fırça vb.) güncel sanat malzemelerini (akrilik kalem, sulu boya kalemi vb.) birlikte kullanır. Özgün bir baskı çalışması üzerinde suluboya kalemleri, keçeli kalemler vb. malzemeler ile sıradışı çalışmalar oluşturulabilir.

G.7.1.4. Görsel sanat çalışmalarında farklı disiplinlere özgü kavramları, olayları ve olguları yansıtır.

Sanat dışında biyoloji (doku), tarih (yazı), matematik (pi sayısı), fizik (ışık, ses), felsefe (görünüş-gerçeklik) vb. disiplinlerdeki kavramlarla öğrencilerin görsel sanat çalışmaları yapmaları sağlanır.

G.7.1.5. Bilimsel olayları ve kavramları görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Bilimsel olayları (DNA, yapay zeka, zaman yolcuğu vb.) görsel sanatlar yoluyla anlatması beklenir. Su bazlı ve yağ bazlı boyaların yoğunluğunu dikkate alarak çözücü (yağ, su, terebentin, gaz yağı vb.) ve çözünenlere göre farklı boya karışımları hazırlaması sağlanır.

G.7.1.6. Yaşantısının herhangi bir anını hikâyeleştirerek görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Görsel sanat çalışmasından bir anını veya gerçek hayat hikâyelerini illüstrasyon yapması istenir. Çizgi roman çizimleri gibi birden fazla karede yapılması istenebilir.

- G.7.1.7. Görsel sanat çalışmasında farklı perspektif tekniklerini figür ve mekân ilişkisiyle oluşturur.
Mekânda derinlik etkisi yaratmak için çizgi ve hava (renk) perspektifi birlikte kullanılır.
- G.7.1.8. Atık malzemeleri kullanarak günlük yaşamında değerlendirebileceği üç boyutlu bir ürün oluşturur.
Geride dönüşüm ve sürdürülebilirlik kavramları üzerinde durulur. İhtiyacına uygun fonksiyonel bir ürünü atık malzemeler kullanarak tasarlaması ve üç boyutlu olarak uygulaması sağlanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.
- G.7.1.9. Hareket olgusunu içeren gözleme dayalı kompozisyonlar oluşturur.
Nesne veya figürlerin hareketini gözlem yaparak aşamalı olarak çizimlerini yapar. Doğal ortamda gözlem yapılabileceği gibi dijital ortamlar da kullanılabilir.
- G.7.1.10. Görsel sanat çalışmasında metafor ve analogiyi kullanır.
Çalışmasında birbiriyle açık benzerlik göstermeyen fikirler, nesnelere ve olguları bir arada kullanılması sağlanır. Deyimler ve atasözlerini resmederken de benzeşimleri kullanabileceği üzerinde durulabilir.
- G.7.1.11. Görsel sanat çalışmalarından oluşan dijital bir sunum dosyası hazırlar.
Öğrencinin dönem başından itibaren yapmış olduğu araştırma ve uygulama çalışmalarını dijital ortama aktararak belli bir sistem içerisinde e-portfolio hazırlaması sağlanır.
- G.7.1.12. Görsel sanat çalışmasında abartı sanatını kullanır.
- G.7.1.13. Sanatın tarihsel değişim sürecini görsel olarak betimler.
Görsel sanatlardaki akımları (sürrealizm, empresyonizm, kübizm, romantizm vb.) tarih şeridi üzerinde göstermesi istenebilir. Bu dönemlere ait müzik eserleri de dinletilebilir.
- G.7.1.14. Sanatın diğer alanlardaki sanatsal eserleri görsel sanat çalışması ile ifade eder.
Şiir, müzik, hikâye ve destan vb. sanatsal eserleri iki boyutlu olarak kurgusal görsel sanat çalışması oluşturur.
- G.7.1.15. Bir olayın, nesnenin veya durumun gelecekteki muhtemel sonuçlarını görsel sanat çalışmasına yansıtır.
Hikâyesinde yapısal değişiklik yapabilir (Hikâyeyi farklı bir kişinin bakış açısıyla yeniden kurgulamak gibi). Görsel taslak planı (story board) hazırlar ve görsel sanat çalışmasına yansıtır.
- G.7.1.16. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
*Renk: Kromatik renk ilişkileri
Kroma: Bir rengin parlaklıktan donukluğa veya ışıltılı hâlden griliğe doğru geçişi
Çizgi: Zıtlık, derecelendirme
Mekân: Boşluk, doluluk
Vurgu: Odak nokta, baskın
Oran-Orantı: Gerçekçi, abartılı*
- G.7.2.17. Bir sanat eserine ait sanat elemanları ve tasarım ilkelerini değiştirerek çalışmasını yeniden oluşturur.

G.7.2. Kültürel Miras

G.7.2.1. Sanat eserlerinde üslup ve içerik ilişkisini açıklar.

Özgün sanat eserleri ile tasarımlar üzerinde sanatçıların kullandıkları fırça darbeleri, renkleri, bilgi objeleri ve ele aldığı konularla olan ilişkileri üzerinde durulur. Yerli ve yabancı sanatçı ile tasarımcılardan örnekler verilir, onların eserleri incelenir.

G.7.2.2. Sanat eserlerindeki üslupları kendi çalışmalarıyla ilişkilendirir.

Seçtiği ve araştırdığı sanat eserindeki üslup ile kendi çalışmalarını değerlendirmesi sağlanır.

G.7.2.3. Sanatın diğer bilim dalları ile ilişkisini sorgular.

Bilim dallarının (tarih, kültür, coğrafya, matematik vb.) sanatı etkilemesi, sanatın da diğer bilim dallarını etkilemesi üzerinde durulur. Leonardo da Vinci'nin mimarlık, mühendislik ve anatomi üzerinde yaptığı çalışmalar örneklendirilebilir. Tarihî yapılar ile müzelerdeki eserlerin öncelikle bir milletin, sonra tüm insanlığın ortak malı olduğu üzerinde durulur. Sanatın "evrensel bir dil" olma özelliğinin buradan geldiği açıklanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.7.2.4. Doğa ve gündelik hayatın, sanatın biçimlenmesinde oynadığı rolü tartışır.

Romantizm, empresyonizm, arazi sanatı, janr resmi vb. incelenebilir.

G.7.2.5. Görsel sanatlardaki mesleklerin geçmiş ve bugünkü durumlarını değerlendirerek, gelecekteki durumları hakkında fikir üretir.

Araştırma yaptığı görsel sanatlarla ilgili mesleklerin gelecekteki durumları ile ilgili olarak sunum yapar. Takım çalışması yapılabilir.

G.7.2.6. Müzelerdeki eserlerin korunmasının önemini açıklar.

Tarihî yapılar ile müzelerdeki insanlığın ortak kültürel mirasımız olduğu üzerinde durulur. Sanatın "evrensel bir dil" olduğu açıklanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.7.2.7. Tarihî olayların sanat eserleri üzerindeki etkisi hakkında çıkarımda bulunur.

Tarihteki olumlu ve olumsuz olayların sanatçıyı ve eserlerini nasıl / niçin etkilediği üzerinde durularak örnekler üzerinden çıkarımlar yapması sağlanır. Tarihî olaylar ve sanat akımları tarih şeridi üzerinde gösterilebilir.

G.7.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

G.7.3.1. Sanat eserinde ele alınan tema, konu ve sembolleri tartışır.

Gösterge bilim kavramına değinilir. Göstergelerin yorumlanmasına, işaretleri anlama sürecini içeren bütün faktörlerin sistematik bir şekilde incelenmesine dayandığı belirtilir.

G.7.3.2. Sanat eserini değerlendirmek için sanat eleştirisi yöntemini kullanır.

3. sınıfın 3.3.4. numaralı kazanımında sanat eleştirisi kısmında yer alan sorulara ek olarak aşağıdaki sorulara da yer verilir:

Tanımlama:

Eserdeki ana dokuyu nasıl adlandırırsınız? (Yapay mı, doğal mı?)

Eserde etkin olan biçimler hangileridir? (geometrik, organik, her ikisi)

Hangi gereçler kullanılmıştır?

Eser hangi teknikle yapılmıştır?

Sanat eserin sanatçısının ismi nedir?

Bu ne tür bir sanat eseridir? (grafik tasarım, seramik, heykel, resim, baskı resim vb.)

Bu eser ne zaman yapılmıştır?

Bu sanat eserin yapıldığı tarihsel dönemde yer alan bazı önemli olayları sıralayınız

Çözümleme:

Işık ve renk değerleri nasıl oluşturulmuştur?

Eser nereden bakılarak yapılmıştır?

Eserde size en yakın ve en uzak şey nedir? Neden bu şekilde görüyorsunuz?

Eserde biçimler nasıl düzenlenmiştir?

Eserde değer (valör) nasıl kullanılmış? (açık, koyu, orta ya da yüksek kontrast)

Eserde görülen nesnelere ya da figürler gerçek büyüklüğünde mi yapılmıştır?

Eser heykel ise hafif mi, yoksa ağır mı görünüyor?

Yorumlama:

Eserin ana teması nedir?

Sanatçı bu sanat eserini neden yapmış olabilir?

Sanat eserinde farklı anlamlar taşıyan simgeler var mıdır? Varsa nelerdir?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir koku hissi veriyor?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir tat veriyor?

Eser size göre hangi nesneye benzeyen bir görüntü uyandırıyor?

Eserin insanlara anlatmak istediği özel bir mesajı var mıdır? Varsa bu ne olabilir?

Eserde baktığınızda çizgiler, renkler ve şekiller size ne hissettiriyor?

Yargı:

Bu eser güzel midir? Niçin? Sizce bu eser tarihî değer taşır mı?

Sizce bu eserin bir işlevi var mıdır? Niçin?

Bu eserden hoşlandınız mı? Niçin?

Eserin başarılı olduğunu düşünüyor musunuz?

Bu eser müzeye konulmaya değer bir eser midir?

Bu eser evinizin hangi odası için uygun olurdu? Niçin?

Bir kişi niçin bunun gibi (eleştirisi yapılan eser) bir sanat eseri yapmak ister?

Eserin türüne ve öğrenci düzeyine göre gerekli görüldüğünde sorular artırılabilir.

- G.7.3.3. Sanat eserinin niteliklerini açıklar.
Özgünlük, yaratıcılık, teklik, kalıcılık, hayal gücü, estetik değer nitelikleri üzerinde durulur.
- G.7.3.4. Görsel sanat çalışmasının kısa ve uzun vadede bireysel yararları hakkında çıkarımda bulunur.
Aldığı görsel sanat eğitiminin kendisi açısından bir fırsat olduğu bilerek kariyer planlaması oluşturabilir. Sanatsal farklı bakış açısının gelişimi, estetik beğeni sağlama ve duyguların ifadesi açısından faydaları üzerinde durulur.
- G.7.3.5. Sanat eserinde sosyal ve kültürel inanışların etkisini yorumlar.
Farklı kültürdeki inanışların ve sosyal çevrenin eser üzerine etkisi neden-sonuç ilişkisiyle yorumlanır. Kazanımla ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.
- G.7.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembollerin bireyi yönlendirdiğini analiz eder.
Çağdaş medya imaj, yazı ve sembollerin bir iletişim aracı olduğu üzerinde durulur. Bireylerin eğitimi, estetik tercihlerini ve yönlendirilmesinde kullanılabileceği üzerinde durulur. Afiş ve tanıtım reklamlarından örnekler verilebilir.
- G.7.3.7. Sanatçıların eserlerini oluşturma süreçlerini karşılaştırır.
Kendisine ilginç gelen farklı iki sanat eserinin (seramik, resim, heykel, ebru, minyatür vb.) oluşturma süreçlerini aşamalarıyla karşılaştırılır. Çalışma sürecinin planlanması, devamlılığı ve çalışmanın tamamlanması üzerinde durulur.
- G.7.3.8. Sanatçı / zanaatçının görsel sanat eserine yansıyan üslubunu fark eder.
Sanatçı / zanaatçının üslubu olduğunu üzerinde durulur. Farklı dönemlere ait sanat eserleri üzerinden bu sanatçının üslupları tartışılabilir. Sanatçı üsluplarını anlatan tarih şeridi yaptırılabilir. Çevresindeki sanatçı / zanaatçı ve atölye ziyareti yapılarak ustanın liderliğinde uygulama yapılabilir.
- G.7.3.9. Kişisel ve bağlamsal bilgiler temelinde sanat eserini inceler.
Bağlamsal bilginin, sanatçının içinde bulunduğu çevre ve şartlar, sanat eserinin işlevi, sanatçıyı etkileyen dinsel, düşünsel ve kültürel özellikleri içeren bilgi olduğuna dikkat edilmelidir. Kişisel bilginin, bir sanat eserini gözlemleyerek ve inceleyerek elde edilen bilgi olduğu vurgulanır.

8. SINIF KAZANIM VE AÇIKLAMALARI

Sekizinci sınıf görsel sanatlar dersinde daha önce öğrenilen bilgi, beceri ve deneyimlerin özümsemesi üzerine odaklanılır. Öğrencilerin görsel sanat çalışmalarını oluştururken farklı teknikleri bir arada kullanmaları sağlanır. Öğrencilerin sanat eseri konusundaki yargılarını geliştirebilmeleri için sanatın amacı, anlamı ve değeri üzerine sorgulama yapılmasına yoğunlaşılır. Bu düzeyde öğrencilerle sevgi, dostluk, saygı, yardımseverlik, sorumluluk ve adalet değerleri üzerinde durulurken güvenli ve sağlıklı yaşam, kendini kabul, eğitsel ve mesleki gelişim, toplum ve aile, kişiler arası ilişkiler gibi kişisel, sosyal ve eğitsel gelişim alanları da göz önünde bulundurulur. Kazanımlar, disiplinler arası yaklaşım kapsamında bilişim teknolojileri ve yazılım dersi, sosyal bilgiler dersi, Türkçe dersi, müzik dersi ve diğer ilgili derslerin kazanımlarıyla ilişkilendirilebilir.

G.8.1. Görsel İletişim ve Biçimlendirme

G.8.1.1. Eskiz defterinde oluşturduğu taslakları seçerek sunar.

Eskiz defteri tutmanın önemi sanatçı örnekleriyle açıklanır. Girişimcilik bağlamında planlama yapma, yaptıklarını raporlaştırma, sunma ve savunma konularına değinilir.

G.8.1.2. Görsel sanat çalışmalarından oluşturduğu dijital dosyayı sunar.

Öğrencinin araştırma ve uygulama çalışmalarıyla oluşturduğu e-portfolyoyu farklı tekniklerle (sözlü, tıpkıbasım, dijital sunum vb.) hazırlaması ve sunması sağlanır.

G.8.1.3. Desen çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.

Çalışmalarını açık-orta-koyu ton değerlerine, ölçü-oran ve perspektif kurallarına uygun tamamlaması sağlanır.

G.8.1.4. Güncel ve gerçekleşmesi muhtemel olayları görsel sanat çalışmasına yansıtır.

Ekonomi, doğal afetler, çevre duyarlılığı, iş sağlığı ve güvenliği, bilimsel gelişmeler, teknolojik gelişmeler vb. konulardan yararlanılabilir. Öğrencilerden gelecekle ve gelecekte gerçekleşmesi muhtemel gelişmelerle ilgili düşünceleri istenebilir.

G.8.1.5. Yazı ve görsel kullanarak görsel sanat çalışması oluşturur.

Güncel ve sosyal sorumluluk gerektiren konularla ilgili afiş veya karikatür çalışmasının özellikleri, oluşturulma süreci ve çalışmaların hangi ortamlarda karışımıza çıktığı üzerinde durulabilir. Ulusal ve uluslararası örneklerin incelenmesi sağlanabilir. Tipografiden bahsedilebilir.

G.8.1.6. Dünyada sanatın kültürel çeşitliliğini görsel olarak ifade eder.

Dünyanın değişik bölgelerindeki sanat akımlarını ve bunların etkilerini incelemesi sağlanır. Araştırmalarını iki veya üç boyutlu olarak ortaya koyması istenir. Çalışma isteğe bağlı olarak takım çalışması şeklinde oluşturulabilir.

G.8.1.7. Çevreyi gözlemleyerek farklı perspektif teknikleriyle görsel sanat çalışmasını oluşturur.

Çevresinde gözlemlediği mekânı çalışmasında derinlik etkisi yaratmak için tek kaçıslı / iki kaçıslı perspektif ve hava perspektifini ayrıntılandırarak birlikte kullanılır.

G.8.1.8. Gözleme dayalı çizimlerinde farklı bakış açılarını yansıtır.

Çizimler; kuş bakışı, balıkgözü, solucan bakışı, karşıdan bakış gibi farklı bakış açılarıyla oluşturulur.

G.8.1.9. Hareket olgusunu içeren imgesel çok figürlü çalışmalar yapar.

Nesne ve figürlerin hareketi zihninde döndürüp dönüştürerek hayalî (imgesel) olarak kademeli olarak çizimlerini yapabilir.

G.8.1.10. Farklı teknik ve materyalleri kullanarak iki boyutlu çalışmanın üç boyutlu tasarımını oluşturur.

Geleneksel sanatlardan (Minyatür, tezhip, hat, mimarideki geometri şekiller vb.) birini tercih ederek iki boyutlu biçimin üç boyutlu biçimini yapabilir.

G.8.1.11. Görsel sanatlar çalışmasında paradokslar, mecazi yorumlar, metafor ve anlatımlar üretir.

- G.8.1.12. Görsel sanat çalışmasında mizah kullanır.
Karagöz-Hacivat ve Nasrettin Hoca vb. karakterlere değinilebilir.
- G.8.1.13. Sanatın diğer alanlardaki sanatsal eserlerden yola çıkarak görsel metaforlar oluşturur.
Şiir, hikâye, müzik, masal, mitoloji ve destan gibi diğer alanlardaki sanatsal eserleri üç boyutlu olarak kurgusal görsel sanat çalışması oluşturur.
- G.8.1.14. Çevresinde gördüğü tarihi yapılardan esinlenerek özgün tanıtım ürünleri tasarlar.
Yaşadığı şehrin görsel kültürüne ait özgün turistik / hediyelik ürün, afiş, biblo, broşür vb. tasarımları istenebilir.
- G.8.1.15. Güncel sanattan yararlanarak görsel sanat çalışmasının biçimini geliştirir.
Çağın getirdiği teknolojik yeniliklerle oluşturulmuş sanat eserleri ve tasarımlardan örnekler gösterilerek öğrencinin kendi yapmak istediği çalışmada bunlardan nasıl yararlanılabileceği ve sanata nasıl katkıda bulunabileceği üzerinde durulur.
- G.8.1.16. Görsel sanat çalışmalarını oluştururken sanat elemanları ve tasarım ilkelerini kullanır.
Renk: Zıtlık ilişkisi
Değer: Gölgeleme
Oran-Oranrı: Oran ilişkileri
Birlik: Uyum Çeşitlilik: Bir veya daha fazla sanat elemanının uyumlu birlikteliği
- G.8.1.17. Var olan sanat eserini veya nesnelere dönüştürerek yeniden ifade eder.
Bir sanat eserini değiştirerek yorum röprodüksiyonlar oluşturmaları veya nesnelere dönüştürerek yeniden tasarımları sağlanabilir.
- G.8.1.18. Sanat çalışmasında sosyal, kültürel ve bilimsel varsayımları ve dogmaları sorgulayıcı üslup kullanır.
Sanatın gerçekliği ile sosyal ve bilimsel gerçeklik üzerinde durularak görsel sanat çalışmalarındaki hayal gücü ve sezginin önemi vurgulanır. Özgürce, eleştirel ve hayali çalışmalar yapılması sağlanır. Örneğin bilimsel bir gerçek olan yer çekimi olmayan ortamın görsel sanat çalışmasında ifade edilmesi.

G.8.2. Kültürel Miras

- G.8.2.1. Farklı coğrafyalardaki sanat eserlerini sosyal, politik ve ekonomik faktörlerle ilişkilendirir.
Sanatın nasıl etkilendiği konusunda benzerlik ve farklılıkları ortaya koyması istenebilir. Sanatsal etkileşimde tarihi ticaret (İpek Yolu, Baharat Yolu, Kral Yolu vb.) yollarının önemini değerlendirir.
- G.8.2.2. Farklı sanatçıların eserlerinde seçtiği konuyu, kullandığı malzeme ve tekniği karşılaştırır.
Hollandalı sanatçı Theo Jansen'in eserleri örnek verilerek bununla ilgili görsel sunum yapılabilir.
- G.8.2.3. Dönem, üslup ve kullanılan malzemelere göre sanat eserlerinin özelliklerini karşılaştırır.

- G.8.2.4. Sanatçıların toplumda üstlendiği rolleri tarihi akış / dönem içinde yorumlar.
- G.8.2.5. Müze ve ören yerlerindeki eserlerin koruma yöntem ve teknikleri konusunda fikir üretir.
Müze ve ören yerlerindeki eserlerin korunmasına yönelik kendisinin yapabileceği katkıları değerlendirir. Proje çalışması yapabilir. Kazanımına ilgili değerler üzerinde durulmalıdır.

G.8.3. Sanat Eleştirisi ve Estetik

- G.8.3.1. Sanat eserinde kullanılan görsel dilin ifadeleri aktarmadaki etkisini analiz eder.
Sanat elemanları ve tasarım ilkeleri bağlamında sanat eserleri incelenir. Sembollerin, motiflerin farklı kültürlerde değişik anlamlara gelebileceğini ifade etmesi sağlanır.
- G.8.3.2. Sanat eserinin niteliklerini açıklar.
Özgünlük, yaratıcılık, teklik, kalıcılık, hayal gücü, estetik değer nitelikleri üzerinde durulur.
- G.8.3.3. Bir sanat eserinin yorumlanmasında görsel kültürün ve öznel deneyimlerin önemini fark eder.
Görsel kültür kavramı üzerinde durulur. Sanat eserinin yorumlanmasında görsel kültür öğeleri ile sanat tarihi, eleştirel teori, felsefe, medya çalışmaları, antropoloji gibi birçok akademik alanda inceleme yapıldığını ve bu incelemelerin görsel imgelerle ifade edildiği üzerinde durulur.
- G.8.3.4. Sanatla estetik beğeni arasında ilişki kurar.
Estetiğin güzellik ifadesi olduğu ve kültürle göre değişebileceği üzerinde durulabilir. Doğada gözlemediği birtakım oluşumların ve canlıların estetik yapısı değerlendirilerek sanattaki güzellik ve doğadaki güzellik kavramlarına vurgu yapılabilir.
- G.8.3.5. Kendisinin ve akranlarının çalışmalarını karşılaştırarak güçlü ve zayıf yönlerini belirler.
Kendisinin ve akranlarının benzer konulardaki çalışmalarını teknik, beceri ve harcadıkları çaba açısından karşılaştırması sağlanır. Kendisi için sanat alanında yetenek gelişim planı oluşturabilir.
- G.8.3.6. Çağdaş medyadaki imaj, yazı ve sembollerin toplumu ve kültürü etkilemesini analiz eder.
Markaların, şirketlerin vb. kurumların kullandıkları logo, slogan, yazı karakteri, renk, koku vb. imaj oluşturan kurumsal kimlik tasarımlarının hem ekonomik hem de tanıtım anlamında önemli etkisi olduğu irdelenir. Burada finansal okuryazarlık, sosyal-finansal girişimcilik, enerji tasarrufu ve vergi bilinci konuları üzerinde durulabilir.
- G.8.3.7. Sanatın tanımını yapar.
Sanatın ortaya çıkmasının nedenleri hakkında çıkarımda bulunması sağlanır. Sanatın farklı disiplinlerde ve farklı zaman dilimlerindeki tanımlarının, türlerinin ve değişiminin tartışılması sağlanır. Sanat eseri ve tarihî eser ayrımını yapar.
- G.8.3.8. Popüler kültürün günümüz görsel sanatlarına olan etkisini tartışır.
Popüler kültürün sanata olumlu ve olumsuz etkilerini eserler üzerinden örneklerle tartışması sağlanabilir.
- G.8.3.9. Günlük yaşamda kullanılan araç ve gereçlerin estetik yönüyle değerlendirir.
Tasarım da estetik beğeni üzerinde durulur. Bauhaus, De stijl vb. tasarım okullarının günlük yaşamda kullandığımız nesnelerin tasarımıyla işlevsellik ve estetik beğeni yönüyle bakılabilir.

